

ApuKatigejut Tamânelluasajut

NunaKakKâsimajuit Annait, Ikilliumittitaujut
Pannanaitsimavimmejut, ammalu Inuit
Maligatsaliginimmut Canadami

ᐱᐸᐸᐸᐸᐸᐸᐸᐸ
ᐱᐸᐸᐸᐸᐸᐸᐸᐸ
PAUKTUUTIT
INUIT WOMEN OF CANADA

Ulluk: Joni 2024

**ATUINNAGUTTTAUSIMAJUK
OMUNGA:**

Pauktuutit Inuit Annangit
Canadami – Pilukannik
ammalu Pilukattautailigiamut,
Maligatsaligijet SuliaKapvinga

**ATUINNAGUTTITAUSIMAJUK
OMUNGA:**

Tâna SuliaKapvik
Maligatsaliginimmut
Canadami

AtjiliuttaugiKangituk ©2025 Pauktuutit Inuit Annangit Canadami
Tunijausimajuk nenittausimannikut ammalu Kagitaujatigut
ISBN: 978-1-988671-54-3

Pauktuutit Inuit Annangit Canadami
350 Sparks St. Suite 805
Ottawa, ON K1R 7S8
<https://pauktuutit.ca>

PITAGIJANGIT

PIGIANNINGA	3
AULATSIJILLAGET NAILLITITAUSIMANNINGA	4
TÂNNA MALIGATSANIK SULI SAKKITITSINIK ATUKKIKATTAJUNUT	6
MALIGATSANIK ATUKKUJIKATTAJUT AMMALU MALIGATSANIK SIKUMITSINIK NUNAKAKKÂSIMAJUIT INUNGINNUT	15
PIUSET NAKIT PIKATTANINGIT SUTAIJAJUNUT PANNANAITTAUKATTAJUNUT NUNAKAKKÂSIMAJUIT ANNANGIT	27
IKILLIUMITTITAUJUT PANNANAITSIMAVIMMEJUT	32
INUIT MALIGATSANGIT	35
INUIT SILATUJONNINGIT	40
PIKKUJALIAT	43
ATUTTAUSIMAJUT	46

PIGIANNINGA

Jârîngani 2024 uvagut pijugijut ullusiugiamut 40 jârînik, angijummagik Kângiutigisimajavut isumagillugit tamâgennik akKutigisimajattinik ammalu apomautigisimajanginnik Inuit annanut, niviatsianut, ammalu annaugumaKattajunut/ angutiugumaKattajunut immigolingajunut, iniKagaluappata iluani Inuit Nunangani upvalu anginitsanik avatiKajunut. Taikkua ânninattosimajut attuisimajut nokkujausimajunut ammalu iniujunut siKumitsisimajut ataKatagennimik kinguvâgsimajavut nunagijangit, ilukkusik, ammalu piusituKagijattinut inosittinut, sakKititsijunut pigumajanginnik ammalu apvialukatitsijunut Inuit annanut, sugusinut angutiugumaKattajunut/annaugumaKattajanullu Inunnut ajunnatongitunut pivitsanik ammalu kiggatotinik.

Inuit Nunangat, Kaningituaugiamut aiviuttausiagunnangitunut inigjautluni, pigumajautsiatuk aniggagijautluni, sulî ilitagijaungituk ammalu tukisilukattautluni iluani killingita Canadaup pitagijanginnut. Kajusiutigijaunginnatuk ilautitaungiamut ammalu Kanuk kamagijauKattaningit Inuit kavamaligijikkunginnut, NunaKakKâsimajuit KaujimaKatigennimmik, ammalu Canadalimânut sakKititsigasuaKattajut akigattunimmik Inuit nunagijanginnut. Pauktuutitekkut pigumajangit Kaujitsigiamut taikkununga tamânelluasiattunut ammalu takutitsigiamut pitaluvinigijajunut Inuit ilukkusinginnik, piusigijaulautsimajunut, ammalu ullumiulittuk atuttaujunut piggautiKatlutillu atautsikut uKautjigijajugiamut atuttaugiaKajunut ammalu sivulliutitaugumajunut Inuit annanginnut, niviatsianut, ammalu angutiugumaKattajunut/ annaugumaKattajunullut atjigengitojunut Inunnut.

Ikajuttigenikkut, uKautjigiatugumajut, ammalu nunalinnik ilautitsigiamut, Pauktuutit takunnâvut kingullimi sitamanut senait jârîgijauniattunut ullugijauulluni angijummik asiangugiamut ammalu utittisivaliagiamut Inuit nunagijanginnut, pisimajumit sangijonningit ammalu pigumajautsiatunut Inuit annanut, niviatsianut, ammalu angutiugumajunut/annaugumajunut atjigengitojunut Inunnut.

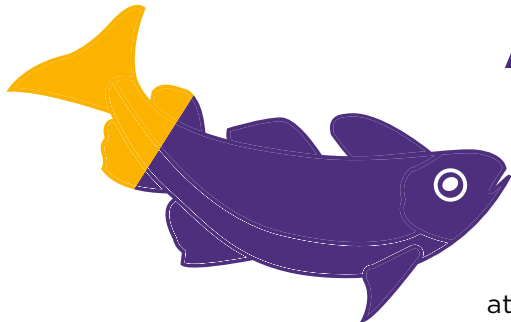
Inuit Nunangat, Kaningituaugiamut ilitagijaugiamut aiviuttausiagunnangitunut inigjautluni, pigumajautsiatuk aniggagijautluni, sulî ilitagijaungituk ammalu tukisilukattautluni iluani killingita Canadaup pitagijanginnut.

AULATSIJILLAGET NAILLITITAUSIMANNINGA

TAINNA MALIGATSALGIJET CANADAMI INIGJAUSIMAJUK PIUSIKATLUNI

atjigettisingitumik ammalu mitautiKasimavut NunaKakKâsimajuit inunginnut, piluattumik NunaKakKâsimajuit annanut, niviatsianut, ammalu angutiugumajunut/ annaugumajunut atjigengitojunut immigolingajunut. Maligatsanik sakKititsiKattajunut atukKujiKattajut suli sakKiKattavut Kanutsuatuinnak, ilautigillugit kiggatuluagasuaKattajut NunaKakKâsimajuit inunginnut pannanaitsimavimmejunut, takutsauluaKattaningit angutiugumajunut/annaugumajunullu ilinganiKajunut pilukannimik, ammalu piusigijauKattajunut mitautigijaunnimik iluani maligatsanut ammalu maligatsanik sakKititsiKattajunut suliaKapvinut. Tâna allaKutik tugâgutiKajuk kamagiamut taikkununga pimmagittunut pitjutaunut angijummik takunnâtillugit taimangasuaniusimajunut pitanginnut ammalu ullumiullutuk apomautigijauKattajunut.

InutuKait ilauKatauKatton Inuit maligatsanginnik?

Ahk 78%
No 22%

amigagijaummata Inunnut ilinganiKaluattunut Kaujigatsanik ilanginnut, “NunaKakKâsimjut” atuttauKattavuk. Tamannaugaluatluni angijummik atuttaujuk, ikKanattumagiuvuk nipait Inunnit asiujijauniangimut, tâna allaKutik uKautjigajulangavuk Inunnut maligatsaliginimmut. Kaujimatsianiammata

Inuit takunnausingit Kaujimajaugialet ammalu sivulliutitaugialet KikKanginni takunnâtautillugit pikKujaliattinik ammalu Kimiggutaunikkut.

Taikkua kingullipât pikKujaliat sanajausimajut malitsiagiamut anginitsamik pitjutaunut Kimiggutaujunut tapvani allaKutimmi: Maligatsanik Suli SakKititsinik AtukkiKattajunut, asianguvallianingit malittaugialet pannanaittausimannimut, piusigijaujut nakit piKattaningit unuttumaget pannainaittaukattaningit NunaKakKâsimajuit annait, Ikiliiumittitaujut Pannanaitsimavimmejut, ammalu Inuit maligatsangit ammalu maligatsait malittauKattagialet.

Tâna *Maligatsanik Suli SakKititsinik AtukkiKattajunut* suli attuivuk maligatsaKattitaujunut ottugattaujunut ammalu maligatsanut NunaKakKâsimajuit inunginnut. Tâna taimangasuani inosinnut attuijut sakKititisismavuk Kanuk inuit kamagijauKattaninginnik, nunanik tiguspviunimmik, ammalu piusigijausimajunut tigusuinnaKattasmajunut Inuit nunagijanginnik, âkKisuijuk initsamik ullumiullutuk maligatsagijaungitunut ammalu kajusiutigijaujunut maligatsanik atuttauKujijunut.

Tâna uKausik
“NunaKakKâsimajuk”
atuttauniattuk
tapvani allaKutimmi
tukiKattisigiamut
atjigengitunik
atuttauKattasimajunut
ammalu kinakkoningit Inuit,
First Nations, ammalu Metis
inugijangit. Ilagiallugu,

**Maligatsanik sakKititsiKattajunut
atukKujiKattajut suli sakKiKattavut
Kanutsuatuinnak, ilautigillugit
kiggatuluagasuaKattajut
NunaKakKâsimajuit inunginnut
pannanaisimavimmejunut,
takutsauluaKattaningit
angutiugumajunut/annaugumajunullu
ilinganiKajunut pilukannimik, ammalu
piusigijauKattajunut mitautigijaunnimik
iluani maligatsanut ammalu maligatsanik
sakKititsiKattajunut suliaKapvinut.**

Tâna Maligatsanik malikKujiKattajut ammalu maligatsanik siKumitsiKattajunut NunaKakKâsimajuit inunginnut takutitsivuk attuiluasiajunut ammalu attuiluasiangitunut akKutinik kajusiutigijaujunut maligatsatigut tungavigijaujunut sakKititsivalliatitsisimavuk maligatsanik siKumitsigiamut NunaKakKâsimajuit inunginnut. Tâna inulimânut kenaujaliginimmut Kanuk kamagijauKattaningit ammalu ilukkusinnik atutauKattangitunut asinginnik maligatsanik sakKititsiKattamata Kimaivut unuttumaginnik Inuit immigolingajunut ilauKatauliaKigiamut maligatait piusinginnik.

PiusigijauKattajut nakit piKattaningit anginingit pannanaittauKattajunut NunaKakKâsimajuit Annanut Kimigguvuk Kanuk NunaKakKâsimajuit annait sâpviKaKattamangammik tungavinginnik apomautigijaujunut sakKititsiKattajunut anginitsauKattajunut pannanaittauKattajunut. Tamakkua apomautigijaujut, pisimaKattajut kinguvânit isumakkut ânnitauKattasimajunut, ajutsanimmik, ammalu sakKiKattajunut mitautigijauKattajunut, tugâgutigijauKattajut ikajuliaKigiamut kamajunut nalunaittausimajunut atuttaugiaKajunut ammalu inigijangita NunaKakKâsimajuit annait.

Ikiliiumittitaujut Pannanaitsimavimmejut uKatsiavuk ikiliiumititsijumik najuttiKagiamik pannanaittaugiamut KaujimakKujaujunut asinginnik nunalinni ilinganiKagajattunut pinianniujunut maligatsanut. Tamakkua tugâgutet pimmagiuvut ulapitsaigiasigiamut ammalu ikajuttauliaKigiamut malitsiagiamut NunaKakKâsimajuit illigijanginnik ammalu piusituKanginnik.

Inuit Maligatsangit sakKititsiKattavut ilukkusiliginimmut pigiannimit tungavitsanganik kamagiamut maligatsanik siKumitsiKattajunut ammalu apomautigijaujunut. Tamakkua malittaugialet sivulliutitsijut utittisivalliagiamut maligatsanik nunalinnik ilautitsigiamut, ammalu atugiamut piusituKannik Kaujimajaugettunut ammalu ottugattauKattajunut.

Inuit Silatujonningit sakKititsiKattavuk naittumik Kanuilinganninginnik mânnaluatsiak tukisijaujunut ilinganiKajunut Inuit maligatsanginnik. Tamanna tukisinnik sanajausimajuk kiuttausimajunut ungatâni 200 Inunnut ammalu pimmagiuvuk sanagiamut Kanuilingajutsaumangât maligatsait Inunnut.

Tamakkua ilagiagutet atautsikut naillititsivut isumagijaugutigijauKattajunut ammalu itijumik isumagijauKattajunut malitsiangitunut maligatsanik atuttauKattajunut Inunnut, kamagijaugiaKajunut iluingiajunut ammalu ilukkusikkut suligijaugiaKajunut pinianniKallutik maligatsanut Inunnut ammalu asinginnut NunaKakKâsimajuit nunalinnut. Pimmagiuvuk tainna pigiasittaugasuajuk sollu NunaKakKâsimajuit Maligatsangita Tugâgutingit nukKatitsivuk pivitsanik atugiamut Inuit nipanginnik ammalu attuijunut, sakKijânginnaKullugit asiangugajattunut inosigijaujunut Inunnut.

TÂNNA MALIGATSANIK SULI SAKKITITSINIK ATUKKIKATTAJUNUT

MALIGATSAIT ATUKKUJAU KATTAJUT CANADAMI TAIMANGASUANIT

isumagijauKattavuk sivungani piniannigijausimajut; tâvatualli, ajunnatovuk tungavigijautluni (Wolfe, 2006). Canadami ammalu asigiallait Kallunângajuit suli sangijottisigasuaKattavut ammalu atautsikut aulatsigasuaKattavut NunaKakKâsimajuit inunginnik imâk KikKanottilugit kajusiutigijauKattajut pusinginnik, nungutillugiit akigattugajattut, avittulugit NunaKakKâsimajuit katingaKatigejunut, ammalu isumagillugit pitsatunet iluani Canadaup kavamakkungit.

Tâнна uKausigijangit Kallunângajuit maligatsangit atukkujiKattajut uKatsiavut sunatsuatuinnanik maligatsanik atukkujiKattajunik, pisimajunit nokkujausmajunut ammalu sakKititausimajunut AullatitauKattasimajunut Ilinniaviliagiamut tikijumut kamagijaujunut ammalu aulatsituitaujunut Inuit nunagijangit. Tamakkua maliigatsait angijualummik ânnesimavuk, ulapitsijumik piusituKait inosigijaujunut, aviutitlutik ilagenik, sakKititsitluni ajutsanimmik ammalu najuttiKaliatitsitluni Inuit nunagijanginnik.

**Tâнна uKausigijangit
Kallunângajuit maligatsangit
atukkujiKattajut uKatsiavut
sunatsuatuinnanik maligatsanik
atukkujiKattajunik, pisimajunit
nokkujausmajunut ammalu
sakKititausimajunut
AullatitauKattasimajunut
Ilinniaviliagiamut tikijumut
kamagijaujunut ammalu
aulatsituitaujunut
Inuit nunagijangit.**

Kâllunângajunnut maligatsait atukkujauKattasimajut uKattisigasujut nunait sunaKasimangitut, isumagilunnagt sujuigumasimajunut NunaKakKâsimajuit inunginnut taikkua ullumi “pisimavut tâнна 25% NunaKakKâsimajuit inunginnit anigotisimajunut” (Amadahy & Lawrence, 2009, p. 106). Tâнна Kanitangani ilonnanga kinakkoninginnik salummasaigasuanik sakKititsisimajuk sunaKangitunut nunanik isumagijausimajumut imâk *terra nullius* taikkununga Kallunângajunut (Gordon & Ram, 2016).

Kallunângajuit namutuinnak aigiamut suli sakKititsiKattavut maligatsanik atukkujigiamut isumannotitsiKattavut, kipalutlutik ilitatsigiamut Kallunângajojunut maligatsanginnik, nakit

pisimajongitunut, pisimaKattajunut pilukannimik ammalu apomautigijaujunut. Isumagijaujut sollu taijanut *terra nullius* ammalu Doctrine of Discovery angilliivalliajut iluani Canadaup maligatsanginni ammalu kavamaligijet piusigijanginnik (Rollo, 2018). Tera nullius pisimavuk uppinigijaujunut NunaKakKâsimajuit inunginnit ukuanguvut “inotsialuaKattangitut” ilisimattisigiamut pitsatuniKajut nunatsuanguKatigejut” (Schaepli & Godlewska, 2014, p. 234).

Terra nullius sakKititaugiallavuk ijitsinikkut sulijunut maligatsanik atukkujiKattajunut “sujuisimajut 1/4kasâmik nunatsuamit inuKutinginnik iluani 150 jârinik” (Amadahy & Lawrence, 2009, p. 106). Maligatsanik atukkujiKattajut isumagijaujut sivuppiajut sakKititsivuk inigjaujunut NunaKakKâsimajuit nunagijangit ammalu inugijangit takunnâtaujunut ilinganiKajunut ammalu amigatsijunut rights (Edmonds, 2019).

Jâringa 1837, taikkua Bristish katimapvisuanga ilitatsilauttut pilukattisijunut maligatsanik atukkujiKattajunut ammalu Kaujilauttut akilitsagijaujunut akilittaugiaKasimajunut NunaKakKâsimajuit inunginnut akilittaugiaKajuigok maligatsatigut atuttaugiaKajunut sollu ilinniatuliginikkut ammalu paigigasuallugit (Great Britain, 1837, p. 120). Tainna British Pitsatunilet uppiniKasimajut atjigettigasuagiangit piunippaungusimavuk ikajugiamut NunaKakKâsimajuit inunginnik, sakKititsivalliasimajumut maligatsanik atuttauKujaujunut pilukainninik.

Canada sakKivallianiammat taikkunangat British Taggami Amerika PikKujatsasuanganit, tukisinattolaukKuk tainna “Indian uKumaigijaujuk” ikajuttauvallialuagiaKilauttuk. Tainna *Indian PikKujatsasuanga*, sanajaulautsimajuk taipsumingatsainak járingsani Canadamut, ininganottaulauttut sivullimi maligatsausiimajut sakKititsigiamut tungavitsamik kajusiutiKagiamut aulatsinimmik ammalu nungukkulugit NunaKakKâsimajuit inugijangit. Tainna isumagijausimajuk “Indian uKumaigijaujuk” takutsautitsijuk NunaKakKâsimajut inunginnut piusilukannik upvalu aulatsiangitut, uKajumik kajusiutigijaugialet maligatsait atuttaugialet aulatautillugit inosinginnut ammalu nunalinnut.

Imailingagaluatluni tainna *Indian PikKujatsasuanga* atuttauliaKisimajuk 1876-imi aulatsigamut “Indian uKumaigijaujuk”, Inuinikkua isumagijausimalungit Indianniuninginnik (Schwan & Lightman, 2015, p. 15). Taikkua maligatsanik atukkujijut kavamait uppiniKalauttut kamajiKanninginnik, ammalu pikKujitsiaKattasimangitut ammalu pilukainnimik maligatsait atuttauliaKittitaulauttut nanituinnak Inuit Nunanganik. Notitausimajuit ammalu kamagijaujut Inuit aniggangit KikKanginnegiasilauttut isumagijauliaKilauttut maligatsanik atuttauKujaujunut maligatsaKagialet.

Sivungagut Kallunângajuit maligatsanik atukkujijut, Inuit iniKalauttut Inuit Nunanginni nunani, sikuk ammalu imappimi 5000 járini “nokataKattasimajut, imminik najuttiKasimajut, ammalu imminik aulatsiKattalauttut” (Crawford, 2014, p. 345). Nunalet mikijolauttut ilagetlutik katingaKatigejut ilonnait illigijauKattalauttut tunitsiKatigenimmik (QIA, 2013, p. 18). Maligatsait ilijauKattasimajut atukkujaujut pikKujilauttut Inunnik iniKaliaKigiamut kavamait nunagijanginnut ikajugiamut aulatsinimmik ammalu atjigettisigasugiamut (Crawford, 2014).

Maligatsait atuttauKujaujut asiangutitsisimajuk Inuit Nunanganik, tungaviutluni akiani puttunippângujumik, ammalu takutsauniatluni nunamik, omajunik, ammalu inunginnik tigujautuinnagajaninginnik piviannatut.

Kângisimajuni 400 járini, Akianimiut angutet takunnâKattasimajut Inuit aniggagijanga imâk terra nullius, napvâsimannigâtlutik takusimajanginnik sunaKasimangitugk nunangit (Hanrahan & Dosu, 2020, p. 59). Tâna nuna takujausimangituk inigijaungituk; imângâk, kavamakkut, unatattuligijet, ammalu kenaujaliugutigijaugajannnganik namminiKannigâtlutik nunanganik taikkunangat inosigijaujunut Inunnut Kaningituummit (Payne, 2022, p. 355). Pigiannimik Kimiggutet pikKujilauttut nâmmangitumik kamagiamut ammalu Kaujimatitsilauttut Inuit Nunanganik uppitojunut misiuninut, sakKititsiniattumut “ilonnâgut sujuutlutik angakkunik” ammalu nungutigasugiamut “Inuit piusituKanginnik, ammalu ilukkusimmik” (Gadoua, 2010, p. 173).

Ilangagijauulluni maligatsanik atuttisigiamut tukiKattisigasuatlutik notitausimajunut ammalu iniKajunut Inunnut, taikkua Canadaup kavamanga ilauKatauliaKilauttut “kamagiamut ammalu takutsautlutik kiggatuliaKisimajut” Inunnut (Payne,

**Sivungagut
Kallunângajuit
maligatsanik
atukkujijut, Inuit
iniKalauttut Inuit
Nunanginni nunani,
sikuk ammalu
imappimi 5000 járini
“nokataKattasimajut,
imminik
najuttiKasimajut,
ammalu imminik
aulatsiKattalauttut”.**

2022, p. 355). Pigiannimi, tamanna kamannik ikajuttausimajuk taikkununga piviannatunut pivalliatitsigiamut pusinginnik sollu nunaliginimmut Kaujisagiamut, tusagatsaliusimajumut pitaluviniKagajanninginnik Inuit Nunangani atautsikut tigusiitlutik nunnik ammalu allaKattatlugit uppinigijanginnik ammalu timiKutiujunut pitagijanginnik ammalu tigujautuinnagagjanninginnik nunangita (Predko, 2022).

Kaujisattet umiatsuat tamannausimammijuk asiangusimammijuk Canada sakKititsigiamut maligagatsanik sakKititsigiamut atuttauniattunut iluani Inuit Nunangani (Predko, 2022). Tamakkua umiatsuat natjaKattajut Kaujisattilagijinnik ammalu Taggami kangianit Polesinik “angijumik aulatsigiamut pitsatuniKasimajut” ammalu kiggatuttilagiusimajut maligatsanik atuttauKaujaujunut sakKititsiKattasimajunut. Kimiggutet ammalu Kaujisattet tunitsisimajut kavamakkunut kiggatugiamut Inunnut mikijonninginnik ammalu takumnattotlutik ilinganiKajumut maligatsanut pigumausigisimajanginnik (Glennie, 2019).

TauKattasimajut imminik pisonginninginnik, sugusiujâttut, ammalu sungiutigunnangitut asianguvalliajunut. Maligatsanik sakKititsiKattasimajut kavamait avittutausimajut akungani “pigumatsiasimajut aulatsigiamut Inunnik piguvalliajumut silatsuami Ukiuttattumi sakKivalliajunut ammalu ippinialukasimajut jâri tamât akigijaujunut sakKititsigiamut niKitâtitsijikkut suliatanut Inunnut” (Wakeham, 2014, p. 93).

NotitaukKujausimajut ammalu inittâgiallaKujausimajut takutsaulauttuk piunippngugjugok kamagiamut tamâgennik isumlotigijaujunut ikilliumititsigiamut akinginnik maligatsanik kamagiamut inuttâvalliaKullugit iniujut SangilivalliaKullugu Canada namminigjangit Inuit Nunanganik upvalu Kaujimajaunialittumut Canadaup Ukiuttattop nunakKatigengitunga (Wakeham, 2014, p. 94).

Nokkujausimajut ammalu pijaulukasimajut nokkujaugiamut taikkununga Taggami kangiani Polesikkunut, taikkua “taikkuatuangulauttut jâri nâtlugunut kavamakkunut kiggatuttiulauttut” (QIA, 2013, p. 20) tikisinnananganut Silatsuamim UnatattuKaniamat II taipsumani “Americamit unatattuligijet suliaKattingit nolaunninginnut iluanut nunakKatigengitumut” (QIA, 2013,

p. 21). Tanna Amerikait tamânenningit sakKititsilauttut Kaujimajaugumagiamut angijualummik tigusitlutik Inunnut sakKititsinikkut kavamait maligatsanik, ilautillugit “ajutsanimmik iniKatlutik pusiKatlutik amigagijautlutik ânniasuunimut kiggatotet”. (QIA, 2013).

Sanaujausimanningit Taggajalinniutet (DEW) jâringinni 1950-ini akuni unattattuligiet iniKaliaKiniammata, avatik sujuttaulauttuk, ammalu pilukainnimik sakKititsitlutik (QIA, 2013, p. 21). Solu asiagi allanut tungavi allanut sanajausimajunut KaujisattuKaniammata, piviannatunik tigusi lukattisinnik, ammalu unattattuligiet aullagiasiniammata, pivalliataunngit taipsumani takunnâlualauttut kamagiamut ammalu petsigiamut, sakKititsitluni angijongitumik ikajutsinimmik Inunnut (QIA, 2013, p. 21).

Jâringani 1964, tainna kavamak “igguttuilauttut piusituKait Inuit illungini” uKatlutik inositsiagittinimmut ulugianattojut (Schwan & Lightman, 2015, p. 15). Kiggatuttilaget uKatlutik tamakkua piniannigisimajangit “pigumajualaugajattut inosiKagiamut ammalu angijongitumik ulapitsitlutik” Inuit “tuKungajumoluak” (Schwan & Lightman, 2015, p. 15). Notitau simajut nunalet utigunna lugatik aniggaminut uKautijausimagaluatlutik ammalu ilangani namminigijangit ikititau simajut ammalu aniggagijangit sujuttautlutik (QIA, 2013). Angijuguttiluni tamapsuminga pimmagittumik, taikkua RCMP tuKugailauttut Inuit Kimminik (Kimutset) Kikittâlummi jâringinni 1950 ammalu 1960-ini (QIA, 2013). KimutsiKalugatik, Inuit pinasuagunnasimangitut, iniggak, upvalu nokatagiamut nunami (QIA, 2013).

Tikimmat 1970 ilonnakasâtik Inuit nanituinnak Inuit Nunangani nokkujausimajut kavamait inigisimajanginnik (QIA, 2013). Tainna Qikiqtani Sulijut katimajingit uKalauttut taikkua nunait “sakKititsilauttut nutâmik asianik kitsanimmik ammalu apviatluni atugiamut nunamik ammalu niKituKannik niKitsiangulauttunut” Inunnut (QIA, 2013, p. 17).

Tamanna attuisimajuk notitsitluni nunalinnut ammalu nkujautlutik sakKititsitluni angijualunnik ânninattunik Inuit nunagijanginnut. Mikijut ilaget katingaKatigejut notitaulauttut anginitsanut nunalinnut, katangatitsijumik nunalinnejunik, niKitsaKatsialugani, anginitsait katingaKatigejut aulatsigiasigiaKalauttut angijongitumik pinasupavet inigijaujunut; illuit piungitumik pannaigutigijautlutik, Kanimmasimmik sakKititsisonik avatimmut, nâmmalugatik; ammalu taikkua nunamit ilaget notitaulauttut Kimattaunginatlutik piluattumik piusituKait nunagijanginnit (QIA, 2013).

Inuit ammalu AullatitauKattalauttut ilinniaviliagiamut maligatsanginnut, Kanutuinnak piusiKatlutik nanituinnak Inuit Nunangani, ilautigillugit misiunet, paipvivet, ammalu

**Tamanna attuisimajuk notitsitluni
nunalinnut ammalu nkujautlutik
sakKititsitluni angijualunnik
ânninattunik Inuit nunagijanginnut.**

paipvivinnut ilinniavinnut taikani suguset Kaningitualolauttut anigganginnik takugunnalugatik ilagijanginnik jârinut (Gadoua, 2010, p. 169).

Suguset ammalu alaget avittutausimalauttut ânniasiutiliginimmut maligatsanginnut. Inuit pigumangikaluatlutik KimiggutaugiaKasimajut ammalu aullatitautlutik siKingimut kamagijaugiattugiamut inutogiaKatlutik, aullasimatlutik uKausituKanginnik ammalu ilukkusinginnik (QIA, 2013). Inuit aullatitausimajut takugunnalugatik ilagijanginnik avittutausimagiasikkâgatik, ammalu ilangit utilautsimalugatik. Sutaijajut Inuit tuKusimajut inutotlutik, ammalu ilagijangit Kaujititaulautsimalugatik asiujisimanninginnik (QIA, 2013).

Tainna taimangasuanit maligatsait atuttauKujaujut Canadami atuttaulautsimangit sivungani tâvatuak ânnianattumik tungavigijautluni sulì sanajumut inosigijaujunut ammalu sivunatsiginiattatinnut NunaKakKâsimajuit inunginnut, piluattumut Inutuinnanut. Tamakkua atuttausimajut Kaujimajautsiatut nanituinnak Canadami, ammalu taikkua nunalet Nunavummi nunamut satusattausimajuk angikategegutinga sakKititsilauttuk unuttumaginnik uppinigijausimajunut Inuit alliagijanginnik

angijualummik imminik pigumagiamut (Predko, 2022). Inolluasiammi, “kavamak ammalu suliaKapvet suli sanagasuaKattavut Kanuk pusiKaniammangâta Inuit nunagijangit” (Predko, 2022, p. 80) ammalu Inuit pigumangingit akunialuk piusigisimajanginnik ammalu suli tamannauvuk ullumi (Tester & Irniq, 2008).

Katingalutik, sakKinginnatut attuijut nokkujausimajunut, maligatsanik atukkujiKattajut, ilautitalugatik, ammalu inutgiamut tunitsisimajut kinakkoninginnik

pitsatunimmik atjigengitojunut, sivulliviniusimajut isumaklut ânnesimajut kinguvânginnotausimajut, ammalu naluliumautigijaujut atjigengitoKattajunut akungani NunaKakKâsimajunut ammalu NunaKakKâsimajongitunut inulimânginnut (Billson, 2006). Inuit piusituKangit pivalliaausimajut iluani mikijunut nunalinnut taikani pilukainnik ajunnangitumik sakKiKattasimajunut inulimânut (Billson, 2006). Ullumi, Inuit iniKalittut anginitsanik nunalimmik sutaijajunik ilaget iniKattitautluni maligatsanik malikkujaujunut iniKatluni ammalu atugiaKatuinnatangit; suli tamakkua tungavet sakKijâllagijut takujauKattalugatik isumagijaulugatik (Billson, 2006).

SakKivalliajut maligatsait atuttauKujaujut takutsauvut suli atuttauliaKijumut maligatsait

aulatsijunut anginitsaugasuattunut NunaKakKâsmajuit aulatsigunnaningit, pivitsait, ammalu angiKatigegutet, sakKititsijunik tigujaunut nungutitsigiamut NunaKakKâsimajuit kinakkoninginnik (Coulthard, 2014; Simpson, 2017; Truth and Reconciliation Commission of Canada, 2015). Ullumi, uKausik kinakkoningit ilinganiKajuk pinianniujujut piusigijauliaKivuk kavamakkuni suliatanginnut taikkununga NunaKakKâsimajuit inunginnut Canadami. Pigiannimit, sutaijajut NunaKakKâsimajuit katutjiKatigengit akigattusimajut tâpsuminga isumagijaujunut, Kaujitsisiagumasimajut ikKanatonninganik pimmagittumik Kimiggutausimajunut kavamakkunit maligatsangit ammalu takuKatigeKattaningit NunaKakKâsimajuit nunanginnut kamagiamut kipalugijausimakkotunut “atautsik anginik ilonnanginnut atusok” maligatsait piniannet anginitsautluni kavamakkut piusigijanginnut.

Nonninginnut kavamakkut pasigatsaugialet ammalu ilautitaugialet ilinganiKajumut avittuigiamut kinakkoninginnik, pigiannimit pisimajuKavuk KaujimajautsiaKujaujumut tukitâgutigiangit NunaKakKâsimajut kinakkoninginnik KaujimajauKujaujunut pitjutaunut, tamanna sakKititsiniattumut pitsatuniKannimik atjigetitsingitumik akungani NunaKakKâsimajuit inunginnut, ilangit katingaKatigejut ilitagijauvut asigiallait ilitagijaulugatik. Tuhiwai Smith (1999) tukisititsigiatsiavut maligatsanik atukkujiKattajunut imailingalluni pilukainnik, sujuijuk NunaKakKâsimajuit

immigolingajunut ippiniagutiKajumut imminik ammalu Kanuittailigiamut tamâgennut ilukkut ammalu silatâni. Tamakkut ilijaunniingit kinakkoningit NunaKakKâsimajuit inunginnut pingasunut atjingengitojunut katingaKatigejunut – First Nations, Inuit, ammalu Metis – nâmmasiangitumik Kaujimattitaulugatik nunalimmi ilinganiKajunut pivitsanik tugumiajunut kipaluvut tigusigiamut ilonnanginnik atjingengitojunut ammalu ajunnatojunut NunaKakKâsimajuit kinakkoninginnit ammalu atautsiuninginnik. Tamanna kinakkoningit ilinganiKajuk piniannik, sulî pigianniuvuk iluani Doctrine of Discovery ammalu maligatsanik ilisiKattajunut sangijonnimut, takulugatik kinakkungâk pitsatuniKajunut NunaKakKâsimajuit nunanginnik tukiKattisigiamut namminik kinakkoninginnik ammalu aulatsisonut tungavigijaujunut.

Iluani pitagijanginnik Inuit nunalinni, tamanna kinakkoningit ilinganiKajunut kipaluKattavut kinakkut kamajutsaumangâmmik atjingengitojunut tamânelluasijunut ammalu atuttaugiaKajunut Inulimânut immigut. Ottotigillugu, Inuit iniKajut anginitsanik iniujunut sâpviKagajattut atjingengitunik apomautigijausonut atjingingata taikkununga iluanettunut Inuit Nunangani. Tainna amigagijaujuk angijongitumik tukisiKatigennimik sakKititsigajattuk nâmmangitumik ikajotiniKajunut ammalu atuttausonut. Inuit annait, ottotigillugit, sKattajut puttunippnik pâlukannimik iluani Canadami ammalu amigagijautlutik nâmmasiattut Kimâpvet kiggatotinik. Tamanna pigiallaviKalugatik sutaijajut KimaiKattajut nunagijanginnik Kinijagasuamut Kanuingitumik iniKagiamut, sakKititsivalliajumut ulugianattumegiamut sakKititsiniattumut aviutisimanniik ilukkusinginnik, nunagijamminik, ammalu ikajotitsanik.

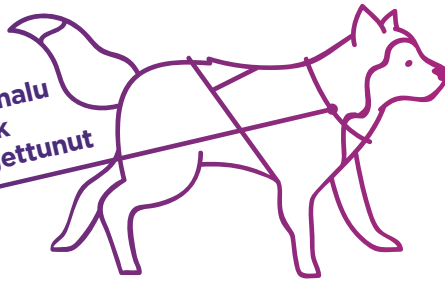
Ilagiallugu, atjingengitonningit ilinganiKajuk piniannik takujaugajangitut nanemmangâmmik tungavialunnik pivalliatitsigiamut, kenaujaliginimmut pivitsait, ammalu inositsiagittinimmut kiggatotet atuinnaujunut nanituinnak atjingengitunik Inuit nunakKatigengituni. Taikkua Inuit Nunangat angijualummik nunaKajut atjigejunik ilukkusiliginimmut ataKatigejut, atunik nunakKatigengitut – Inuvialuit, Nunavut, Nunavik, ammalu Nunatsiavut – atjingengitumik pusiKasimajut atusimajanginnik, aulatsinimmik tungavinginnik, ammalu nunalinni atugialinginnik. IsumagijauKattajuk Atautsituinnauvut Inuit kinakkoningit sivukkatiugajanninginnik maligatsanik ammalu suliansanik nâmmasiangitumik kamaKattajunut taikkununga nunakKatigengitunut atjingengitojunut, sakKititsijumik atjingengitunik ammalu attuilukajumk atuniKatsiatunik ikajuttauliaKigiamut.

Tamanna pejausimannik inogasuannimut ammalu ilijauKattaningit namutuinnak NunaKakKâsimajuit inugijangit sakKititsisimavuk ilautitaungigiamut ammalu ilautitaungigiamut ungatni 100 jârinik. Kavamakkut sulî uKagasuanginnatut sakKititsigialet maligatsanik tugâgutiKajunut tigumiatsiagasuannimik aulatsinimmik; pitsâtailinikkut ammalu uKautjigijajugasuatlutik paigigasugiamut ammalu Kaujimajaukkulugit pivitsanik ammalu aulatsigasugiamut NunaKakKâsimajuit inunginnik pisimagialet tukisigiamut maligatsanigok sakKititsiKattagialet atuttaugiaKajunut sulî kajusiutigijauilluni.

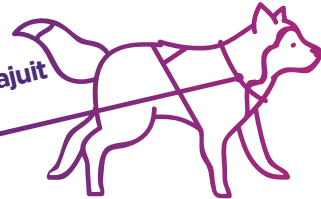
**Tamanna pejausimannik
inogasuannimut ammalu
ilijauKattaningit namutuinnak
NunaKakKâsimajuit
inugijangit sakKititsisimavuk
ilautitaungigiamut
ammalu ilautitaungigiamut
ungatni 100 jârinik.**

Tukigijanga Inuit Maligatsangit

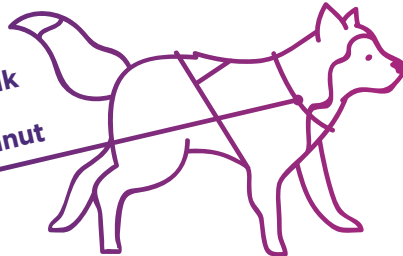
Sulijugillugit/
Paigillugit
ilukkusik ammalu
piusituKannik
Kaujimajaugettunut

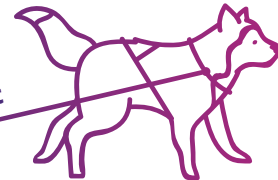
Maligatsait
ilingajunut
NunaKakKâsimajuit
inunginnut

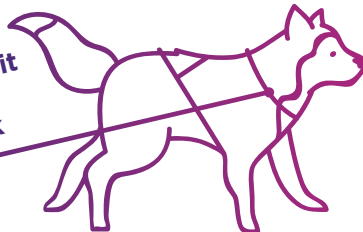
Sulijuginnik,
inoKatigetsianik
atjigetitsinik
akungani inunnut

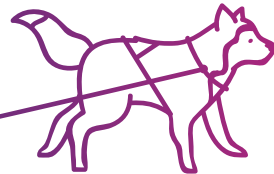
Sulijugillugit
Inuit pivitsangit

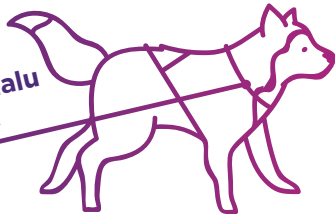
Inulimânut
Maligatsaligijingit
ammalu
Atjigettitaunnik

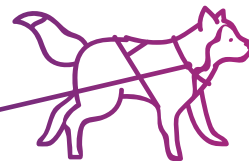
Utittisivallianik
maligastanik,
KujaliKatigennik
ammalu
sanagiattaajut

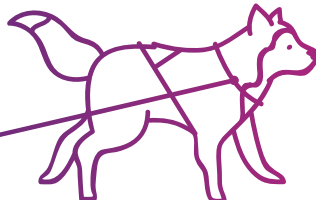
Avatik/Nunak
paigijaunninga,
iligengujut, ammalu
inoKatigetsianik

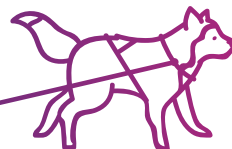
Ilitatsinik ammalu
sulijugillugit
ilukkuset
atjigengitojunut

Utittisivallianik/
Sanavallianik
nunalimmik

Nunalimmi
kajusiutigijajut/
Imminik
pigumagiamut

MALIGATSANIK ATUKKUJIKATTAJUT AMMALU MALIGATSANIK SIKUMITSINIK NUNAKAKKÂSIMAJUIT INUNGINNUT

ATAUTSIK PIGIANNIMIT KAUIJAUGASUASIMAJUT ILINGANIKAJUNUT

NunaKakKâsimajuit pitjutaunut, tanna *Royal Commission on Aboriginal Peoples* (RCAP), sakKititaulautsimajut 1991-imi malitluni atautsituinnaungimik piinannigijausimajunut NunaKakKâsimajuit pigumasimangimata Kaujijauniammata kavamakut pigunnangitut atuniKatsiatumik kamagiamut NunaKakKâsimajuit inungita pivitsanginnik ammalu atugialinginnik (Campbell & Wellman, 2020). Tainna RCAP Kaujisasimajangit ammalu pikKujaliangit 1996-imi tugâgutingit sanagiallagiamut ilagenimmik akungani NunaKakKâsimajuijunut

ammalu NuKakKâsimajongitunutnunalinnut.

Adjikasânganik, taikkua NunaKakKâsimajut

Maligatsanit Kimiggutaunimammat Manitoba-imi 1991-

imi pijagettauniammat una ilukkusik atulukattaunik,

inulimânut atjigettitausimalugatik, asiujisimannik

namminik kavamammik, ammalu mitautigijaunnik,

tamakkua pisimajut Canadakkunut kavamanganit

taimâk piKattasimajut NunaKakKâsimajuit inunginnut,

ilijaumavut ammalu pimmagiuvut tukisititsigiagiamut kiggatuttaungininginnik

NunaKakKâsimajuijunut inunginnut Manitoba pannanaitsimavinginni (Aboriginal

Justice Implementation Commission, 2001).

**NunaKakKâsimajuit
sunset ammalu inosuttut
kiggatuttausiangimagittut iluani
sugusiligijinnut piusigijangita
nanituinnak Canadami.**

Ilagiattaumajut Kimiggutausimajut, sollu *katimajet Kimiggutausimajut*

Pitjutaunut IlinganiKajunut TuKutausimajumut Neil Stonechild ammalu tainna

Ipperwash Kimiggutaunninga tuKutausimajumullu Dudley George, taimâtsainak

pijasusimammijuk nânningani. Kaujisimajut ilagengunimmik akungani

NunaKakKâsimajuit inunginnik ammalu nunangita suliaKattatinginnit, polesiuluat,

nalunaittausimajuk atsugonnimik, malugusigijaujunut ammalu mitautigijaunnimik.

Tamanna sujuisimajuk ilagenimmik sakKititsisimajumik angijualummik

pannanaitsimavimmegiamut ammalu pannanaittausimagiamut NunaKakKâsimajuit

immigolingajunut (Wright, 2004; Wortley & Roswell, 2007). Tamakkua

atjigettitaungitut ilagiagutigijaulungitut maligatsanik maligatsanginnik tâvatuak

takutsaumijuk sulii apomautigijaujunut angikKatigegutinnut pivitsanik, nunanik

satusattausimajunut, ammalu pinasuagiamut ammalu oganniagiamut pivitsanik.

Ammalugiallak, NunaKakKâsimajuit sunset ammalu inosuttut

kiggatuttausiangimagittut iluani sugusiligijinnut piusigijangita nanituinnak

Canadami. Kiggatuttaunginingit nalunaittivuk piusigijaujut atjigettisilungitut

ammalu angijumik attuivuk maligatsanik atuttakujauKattajunut. UKausingitigut

Kaujisattausimajumut sugusiligijet kiggatotinginnit, NunaKakKâsimajuit

suguset pingasuguttumut Kimiggutauluagajattut taikkununga sugusiligijinut atjigingitamminut Kallunângujunut, ammalu tigujauluagajattut paipvinut Kaujisattaugemmata (kiggatuttauluanginingit First Nations sugusingit Ontario-imi sugusiligijinginnut, n.d.). AllaKutet takutitsivuk tamanna pitjutaujuk pivalliauvuk nanituinnak atjigengitunik nunakKatigengijunut, NunaKakKâsimajuit sugusingit sâpviKatillugit unuluatlaningit tigujaukattaningit pejautlutillu ilagijanginnit ammalu nunagijanginnit (Government of Newfoundland and Labrador, 2021).

Angijualogaluatluni NunaKakKâsimajuit pivitsangit iluani *Canadami PikKujatsuasuanginnik Pivitsanik*, NunaKakKâsimajuit inugijangit suli piniagialet ilitagijaugiamut ammalu pivitsangit kiggatuttaugialet kajusiutuliuttaujunut attuijunut taikkununga (Campbell & Wellman, 2020).

Kaujisattaujut sakKititsivuk akuni attuijunut maligatsanik atukkujiKattajunut pilukainnimik iluani Canadaup maligatsaligijinginnut, piluattumik NunaKakKâsimajuit nunagijanginnut, sakKititsinginnatumik mitautigijaunnimik ilonnanginnik maligatsait

piusinginnik, pisimajunit akilegiaKajunut anittisigiamut aukâttauKattajunut tikijumut pannanaigutitsanginnut atjigingitamminik NunaKakKsâimajongitunut immigolingajunut (Bracken et al., 2009; Barker et al., 2015). Kamagasuasimagaluatlutik tamakkuninga pitjutaujunut, apomautigijaujut piiuset atjigengitunut isumagijauKattalungitut ilagiattaugunnangitut mânnaluatsiak pinianniujunut sittutigiattisigiamut maligatsanik atukkujiKattajunut malingitunut maligatsanik ilijaummagittumut iluani Canadaup maligatsaligijinginnut (Zinger, 2023).

Monture (2006) pivalliaKujvut taikkua pannanaittauKattaningit NunaKakKâsimajuit inuKutingit aulatauKattavut pijâkkumik atuttautitsigiamut maligatsanik

ilijaujunut, sakKititsivalliajumik unuttunik ammalu aulatsigiamut NunaKakKâsimajuit nunagijanginnik. Angilligiattisimjumik Monture-iup takunnâjanginnik, takutsauvuk piguvalliajuk numarangit NunaKakKâsimajuit pannanaittauningit takutsautlulni piusigijaujunut malittausiangitut maligatsait pisimajumit maligatsank atukkujiKattajunut pilukainnimik nalunaitsijumik kinguvânit pisimajut maligatsanik siKumitsigiamut.

Piusigijaulautsimajuk, NunaKakKâsimajuit inungit pejausimajut nunalimât inuKutinginnit atâgut takutsautitulugatik kamatsianitsaugiamut paigijaugutinginnik tamâgennut NunaKakKâsimajuit inunginnut ammalu Kallunângajunut, ammalu

sakKititsijumik matusimajunut iniujunut nanituinnak NunaKakKâsimajuit inungit ilinniatitaugiamut “inotsiagutigijaujunut” (Fortier & Wong, 2018). Iluani kavamakkut aulatsijunut sanipvatausimajunut ammalu nunaujunut, Indian suliaKattangit ammalu Taggami kangiani Poleset/RCMP atuliaKittisilauttut “pijâkkumik maligalianik Kinisimajumut nukKangatitsigiamut NunaKakKâsimajuijunut piluattumik nunanik, sujuigiamut uKausituKannik, nungutitsigiamut ilukkuset piusituKannik, ammalu pelluasiallugit sugusini nunagijanginnit” (Fortier & Wong, 2018).

Maligatsanik atukkujiKattajut piusigijangit ammalu suliaKapvet, ilautitsivuk “ilinniatuliginimmit, inulimânik Kanuikkunagit, ânniasiutiliginimmut, poleset, ammalu maligatsait,” suli atuttauvut maligatsanik pilukainnimik paitstlutik atautsikut NunaKakKâsimajuit inunginnut immenik tamapsumunga pilukainnimik (McGuire, 2023). Inunnut, tamanna maligatsanik atukkujiKattajut pilukainnimik tuggutiKavuk ilagenik ilanginnik, angijuallummik ulapitsijumik Inuit ilagenik ammalu ilukkusinnik pejaummata suguset Paipvininnut Ilinniavinnut, ânniasiupvinut, ammalu tâna “ilijauKattaningit Inuit suguset ammalu inosuttunut iluani Kallunât anigganginnut tigumiattaunikkut ammalu tiguanguttitauKattanikkut” (Johnston, 2018).

Taimangasuanit sugusiligijet maligatsangit Canadami angijualummik attuisimavut Inuit nunagijanginnut, sakKititsivalliajunut kaivallatuinnanjunut tigujuauKattanimmik ammalu piusigijaujunut mitautigijaunnimik.

NunaKakKâsimajuiit sunset pejuKattajut ilagijanginnit, nunalinginnit, ammalu ilukkusinginnik atuttautitauKattangitut sungiutisimajanginnik tâvatuak piusigijauKattajunut paigijautsialugatik ammalu Kangaulimmat atuttitauKattangitut atugialinginnik inogasuagiamut (Stefanick & Tait, 2024). Taikkua maligatsanik atukkujiKattajut suliaKapvingit pasitsiKattajut NunaKakKâsimajuit inunginik piungitunik ammalu pilukainnimik, kavamakkut pejuKattavuKattavut ammalu pisonguvut “sakKititsigiamut âkKitigutinnik sittutigiagutiginiattanginnik” (McGuire, 2023).

Taimangasuanit sugusiligijet maligatsangit Canadami angijualummik attuisimavut Inuit nunagijanginnut, sakKititsivalliajunut kaivallatuinnanjunut tigujuauKattanimmik ammalu piusigijaujunut mitautigijaunnimik. Taimangasuanit, NunaKakKâsimajuit inungit, ilautigillugit Inutuinnait, maligatsatitaulauttut taikkununga Indian Paipvinut IlinniaviliaKattalauttunut, tugâgutiKajumut atjigettisigasuanimmut NunaKakKâsimajuit sugusinginnik pejaunnikut ilagijanginnit ammalu nunagijanginnit. Tamakkua suliaKapvet aulatsitillugit ilonnanginnik SuliaKapviujunut, taikkunani suguset inutoKattalauttut ammalu sangijualunnik maligatsaKatlutik nungutitsigiamut ilukkusingijanginnik kinakkoninginnik (Rand, 2011).

Tamanna pikKujigasuasimajut asinginnik kajusiutigijautlunillu ullumiulittut sugusiligijet piusigijanginnut, nalunaitausimajuk sanajaugiallasimajuk AullatitauKattasimajunut ilinniaviliagiamut (Bleau et al., 2022). Jâringani 2021, kititsiligijet Kaujigatsangit sakKititsilauttuk Knitangani 54% ilonnait suguset kamagijaujut NunaKakKâsimajovut, numrangit 80-90% KikKangani Canadami ammalu Inuit Nunangani (Stefanick & Tait, 2024). Tamanna kiggatugiluattaujuk sakKiluasimajuk maligatsanik atukkujisimajunut suli sivulliutitaujunut petsigiamut

18 PAUKTUUTIT INUIT ANNANGIT CANADAMI

mitautigijauKattajunut AullattauKattasimajunut Ilinniaviliagiamut, maligatsaligijinnik pasitsilungitut maligatsanik atukkujiKattajunut pilukainnimik sunaKutiKangitut NunaKakKâsimajuit unuttotigijunut pannainaittauKattajunut. Tamannaumat, maligatsaligijet suli sakKititsiKattavut isumakkut ânnenimmik, pilukainnimik, ammalu âninattojunut sakKititsiKattajut NunaKakKâsimajuit nunagijanginnut (Arbel, 2019).

Angitigijangit pimmagittojunut maligatsanik siKumitsiKattajunut pimmagiusimavuk isumagijauKattajunut sutaijajunut maligatsanik kajusiutuliulimmata, piluattumik itluatsaiviliasimajunut sollu *Brown, Hansen, Altman, McWatters*, ammalu *Awasis*. Tamakkunani, itluatsaivet uKanginnasimajut pimmagiunningit maligatsanik

**Tamanna atalungingini
taimangasuanik pitagijaujunut
maligatsanik atukkujiKattajunut
sakKititsisimajuk ammalu suli
piusigijaunginnatuk piungitualunik
pijauKattaningit NunaKakKâsimajuit
inungit maligatsaligijikkutigit.**

siKumitaujut pisimaluasimajut malittaugiaKajunut allatausimajutigit iluani *R v Gladue*. Ottotigillugu, iluani *Brown*, tainna itluatsaijik atulaungituk siKimisijop maligatsamik NunaKakKâsimajonninganik pimmagiusimammat maligatsanga siKumisimajanga (*R v Brown*, 2005). Atjikasânganik, iluani

Awasis, tainna itluatsaijik uKatsiasimajuk inulimât paigijaugialet anginitsautluni atuttaugajasimajumut taipsumangat Gladue sulijunut (R v Awasis, 2015). Itluatsaijet iluani *Hansen* ammalu *Altiman* uKâlautigijaujumut *allatausimajumut 93, ilagiagutik 13* pisimajumit *Gladue* kajusiutigijaulauttumut, kiumajutluni pimmagittuk maligatsak siKumittausimajut sakKititsigialik atjingengitumik pasigatsatâtitsitluni tamâgennut NunaKakKâsimajiujunut ammalu NunaKakKâsimajongitunut

maligatsanik siKumitsiKattajunut. Tainna itluatsaijik iluani *Altiman* uKagiallasimajuk isumagillugu maligatsak siKumittausimajuk, pannanaittaugiamut kisianiuvuk, isumaKatluni siKumitsisimajop nunalinga taimâtsainik pasigatsatâtitsigajasimammijut (R v Altiman, 2019).

Tamanna apomanattoKatavuk pasigatsatâtitsigiamut NunaKakKâsimajiujunut pasijausimajunut pimmagittunik maligatsanik siKumittausimajunut tamakkua angijualummik allaKutuliuttausimajut, sakKititsivalliajumik pimmagittumik apomautigijausonut ottugautigijaujumut Gladue pasigatsagisimajamminik pitagijanginnik (Milward & Parkes, 2011). Tamanna pitjutaujuk utivuk pigiannimik tukisijauliaKiniammat *Gladue* kajusiutigijaulautsimajumut itluatsaivet sivulliutitsigiamut pimmagiujumut siKumittausimajut maligatsait NunaKakKâsimajiujunut, angijumik isumatsasiugutigijautillugit pejaugunnangitumiut *allatausimajumut 93, ilagiagutik 13* pimajumit *Gladue*. Tâvatualli, Puttunippâk Itluatsaivik iluani *Ipeelee* tukisititsigiasimajuk atjigengitonningit akungani pimmagittumik ammalu

pimmagittongitunut maligatsanik siKumittauKattajunut attuigiaKalungituk ottugautimmik Gladue sulijunut.

Tainna Itluatsaijik uKasimajut tainna *Maligatsanut Nalunaikkutangit* atuKattalungitut atjigengitonninginnik pimmagiujunut ammalu pimmagiungitunik maligatsanik siKumittauKattajunut ammalu amigatsijut maligatsait ottugattaugiamut Kaujigiamut KanuittoKommangât pimmagittuk maligatsak siKumittausimajuk (R v Ipeelee, 2012). Milward ammalu Parkes (2011) kiumajiutivuk ikilliumititsigiamut angutigiamut taipsumunga *Gladue* pimmagittojunut maligatsait siKumittauKattajut atuniKatsiatumik pingajuanik âkKisegasuagiamut tugâgutigijanganik, atulugani

ikajotini taipsumungalluasiak NunaKakKâsimajuit inummut atullagigialimmik – taikua pannanaittauniakKotunut.

Piniannigigasualuattaminik *Gladue* ammalu mânnakammik tukisijaunninga iluani *lpeelee*, tamammik itluatsaiviliasimajut kupalusimajut akigattugiamut maligatsait atuttaukujaukattajunut tungavinganit NunaKakKâsimajuit unuttualuit pannanaittaukattaningit. Nichols uKasimajangit Kimiggutausimanninga nâmmangitumik kamasimajut nakit pisimammangâmmik maligatsait atuttaukujaukattajut ammalu sakKititsivalliatitsisimajuk pannanaittisigiamut pitsatunimmik Taggaup Amerikami, sakKititsijumik kavamalgijikkongitunik ammalu imminik aulatsigasujunut pinianniKagiamut taikkununga NunaKakKâsimajuit pannaittisigiamut (Arbel, 2019; Nichols, 2020).

Fenelli (2021) atutsiangitut nâmmasiangitumik kiggatugiamut Inunnik luani Canadami maligatsaliginimmut pusinginnik, piluattumik akungani illuKangitunut anginitsanik iniKajunut, tunitsijumik tamapsuminga nokkujauniattilugit ammalu pannanaitsimavimmogalatlutillu. Tamanna maligatsaliginimmut pusingit, sakKititsisimajuk akKutigijaugiamut maligatsanik siKumitsiKattajunut atugunnagiamut ikajotini, najuttiKaluaKattatillugit ejanik ilinganiattumut isumakkut KanimmasiKajunut, isumagilunnagit ilinganiKajunut ammalu pitagijaujunut tukisigasugiamut Kanuittailigiamut ilinganiKatsiatunut Inuit nunagijanginni (Ferrazzi & Krupa, 2016).

**Tainna Canadami maligatsaligijet
piusigijangit naipistsijut nalunaikkutamk
sivulliutitaugiaKajunut immigolingajunut
pigunnasongunnik ammalu suliaKalungitut
kamagiamut piusigijauKattajunut pitjataujunut
sollu avatimmik atulukajunut ammalu inulimânut
kamagijautsiangitunut maligatsatigut.**

Immigolingajut tugâgutiKajut
pinianninik maligatsanut ammalu
ulapitsainimmik sakKitauKattajut
maligatsanik atukkujaunut
ammalu kipaluKattajut ilitatsigiamut
ilonnanginnik pisimajunit maligatsanik
atukkujiKattajunut isumakkut
ânejunut (Crawford, 2014).
Taiaiake Alfred (2009) atjinganik
uKattausimajuk Kaujimaukkujaunumut
immigolingajut uKasimajanginnik
ammalu ânniasiupvini
tungavinginnik, uKautjigaijuumut
tukisiKatigetsigiamut taimangasuanik
isumakut ânejunut ammalu
pimmagittumik attuijunut
NunaKakKâsimajuit nunagijanginnut.

Pannanaitsimavinnik Kimiggutik
Howard Sapers (2022)
uKasimammijuk isumagijaujumut
kamagijauKattaningit
pannanaitsimavimmejut,

piungituummik attuijut timikkut piusigijangit pannanaitsimajunut
immigolingajut isumakkut Kanuittailigiamut. Sapers (2022) akigattujuk taikkua
pannanaitsimavet, inilet aulataujunut tungaviKatsiatumik paigatsaKatlutik
isumaKatlutillu, sakKititsiKattajumut isumakkut Kanuittailigiamut piggauteKagiamut
atuniattilugit kamajiKagiamut. Tainna Sapers (2022) kamaluattuk isumakkut
Kanuittailigiamut isumâlotigijaujunut iluani Canadami pannanaitsimavinginnik,
prâvinsini, Canadaup pannanaitsimavinginnik Kaujimajautsiiatuk amigatsaijut
suliagijausonik ilonnânginnut (Office of the Correctional Investigator [OCI], 2017).

Tainna Canadami maligatsaligijet piusigijangit naipistsijut nalunaikkutamk
sivulliutitaugiaKajunut immigolingajunut pigunnasongunnik ammalu suliaKalungitut
kamagiamut piusigijauKattajunut pitjataujunut sollu avatimmik atulukajunut ammalu
inulimânut kamagijautsiangitunut
maligatsatigut (Hanrahan & Dosu, 2020). Ottugasimagaluatlutik
atugiamut NunaKakKâsimajuit
takunnausinginnik iluanut maligatsait
piusigijauKattajunut, itluatsaivet
atuKattajangit sanianotsituinnaKattajut
NunaKakKâsimajuiit illigijanginnik
ammalu sunaKutiKalugatik
anginitsaujunut inulimnut
pitagijanginnik maligatsanik
siKumittauKattajunutâ (Hanrahan & Dosu, 2020).

Inigijangit Inuit InutuKangit

Ikajunnik/Ulapitsainik

Ilukkusik/PiusituKak

Silatujuk/Ilinniatitsinik

Sivukkatet/Tasiugiajik

Apomautigijaujunut
Sittutigiatsink

Ulugianattunik Kimiggutaunik, ulapitsijut iluani maligatsaliginimmik, angijumik attuivuk kajusiutigijauKattajunut pitjutigillugit akileKattagiamut anittisgiamut, pasijaugutitsanik, utjituttaunimmut, ammalu nunalimmi kamajitsanik piusigijaugajattunut (Kyne, 2024). Tamakkua Kimiggutaujut atuKattalungitut NunaKakKâsimajuit isumagijanginnik ammalu Kaujisattaujunut piusigijauKattajunut, sakKititsivalliajumik pannanaitsimavinni mitautigijaunnimik ammalu atugiallaniattilugit NunaKakKâsimajuit maligatsanik siKumitsiKattajunut atugiallagiamik maligatsanik atuttauKujaujunut iluani maligatsaligijet pusinginnik (Kyne, 2024).

Tamanna atuttauKattajuk angijualummik utittisiKattavuk piungitojunut, piluattumik NunaKakKâsimajuit annanut ammalu niviatsianut (Lawson, 2020). Taikkua nâmmangitumik atuKattavut maligatsanik sakKititaumaKattajunut iluani maligatsaligijet pusinginnik, takutsauvuk anginitsaumata numarangit pijauKattaningit ammalu pannanaittauKattaningit atjigingitamminik taikkununga

NunaKakKâsimajongitunut (Lawson, 2020). Tamanna sakKijâgettuk ulugianattunik KimigguKattaningit pivalliatuKattagaluatlutik ammalu nalunaittautlutik ilinganiKajunut nunaKakKâsimajongitunut, amigatsaniattilugit ilukkusinnut ilinganiKatsiatunut ammalu attutausagaisonut atjiKangitumik inigijanginnut NunaKakKâsimajuit inunginnut. Taikkua sakKiKattajut Kimiggutausimajunut nâmmasiangitumik ilinganiKatsiaKattangitut ulugianattojunut upvalu atuttaugiaKajunut NunaKakKâsimajunut maligatsanik siKumitsiKattajunut, sakKititsiniattumik apomautigijaujuKavuk anginitsauniattilugit pannanaittaumajut.

Asiangutitsigiamut ulugianattunik KimiggutauKattaningit ottugattaajut ilisigiamut NunaKakKâsimajuit isumagijanginnik pimmagiuvuk petsigiamut maligatsanik atukkujiKattajunut tungavinginnik sakKititsiKattajumik mitautigijaunnimik iluani maligatsaligijet pusinginnik. Atuttaulagijaugialet mikinitsaujumik pasigatsatâitsigiamut maligatsanigit sakKititsiKattavuk tâkkununga kaivinginnatunut, piluattumik ilinganiKajunut ilagenik pilukaiKattajunut (Lawson, 2020). Tamakkua maligatsaik petsiKattavuk itluatsaiviup pigumagajattanganik isumatsasiugutiKagiamut atjiKangitumik ammalu pusiigijauKattajunut taikkununga NunaKakKâsimajuit maligatsanik siKumitsikattajunut, sakKititsiniattilugit nâmmangitumik piungitualunnik pasigatsagijauniattumut kamlungitumik sumat ammalu nakit taimâk pisimakkomangât. Tamanna ajunnatumik tunitsiKattavuk kiggatuttausianginingit NunaKakKâsimajuit immigolingajunut pannanaitsimavimmejunut ammalu sakKititsigiallaniattumik pannanaittaugiallagiamut kaivinginnaniattumut.

Ammalugiallak, kiggatuttausianginingit NunaKakKâsimajuit inosuttungit iluani maligatsaliginimmik anginitsanik piusini pitjutauniattilugit, ilautigillugit nâmmangitut isumakkut Kanuittailigiamut ikajutsinimmik ammalu ilukkusikkut atuilukajunik kamaliaKiKattajut (Gray et al., 2016; Ferrazzi & Krupa, 2016). NunaKakKâsimajuit inosuttungit atuluagajattut isumakkut Kanuittailigiamut

apomautigijausonik, pisimaluaKattasimajunik taimangasuanit isumakktut
ânnitausimannimik, piusigijauKattajunut mitautigijaunnimik, ammalu inulimânut
kenaujaliginimmik atungitunut. Tâvatualli, ikuKattajut piuset tamânegettut
kipalunginnatut sakKititsigiamut ilukkusiliginimmik
nâmmasiattunut paigigiangit ammalu atugialinginnik
kamagiamut taikkununga pitjutaunut
atuniKatsiatumut.

Tainna maligatsaligijet pusigijangit najuttiKanninga
ikajuliaKigiamut isumatsasiuKattalungitut
NunaKakKâsimajuit pitagijanginnik ikajulungituk
taikkununga inosuttojunut kinakkoninginnik,
ajunnaliKittisiniattumik saputijaugiamut ammalu
atuttauliaKittisituinnatumik taikkununga
apomautigijaugettunut. Suliatsait ammalu
maligatsait amigagijaunginnatut uKagunnagiamut
pisimajunit NunaKakKâsimajuit nunagijanginnit
ammalu kipaluKattajut ilautigiamut piusituKannik
ulapitsainimmik ottugattausonut sakKititsigajattumik
atuniKatsiatumik ammalu sulijugijautsiatumik
kamagiamut atuttaugiaKajunut taikkununga
NunaKakKâsimajuit inosuttunginnut.

Mânnakammik KimiggutuKaniammat sakKititsilauttuk angijualummik
atuluatlaKattaningit Tungavinik IkajuttaugiaKajunut Ininganik (SIU) iluani
Canadaup pannanaitsimavinginnik, piluattumik taikani Hamilton-Wentworth
Pannanaitsimavingani taikani Ontarioimi (Coyle & Omstead, 2022). SIU
sanajaulautsimajut inotsialuagasuagiamut, ilinganiKaluattumut isumakktut
Kanuittailigiamut ikajugiamut ammalu inulimânigasuanginnaluagiamut.
Tâvatualli, ottugalluni, taimk pigasuaKattamijut lijautillugit inutonginnagiamut,
tamanna pejaulautsimajuk iluani Canadami jâringani 2019. Tamannaugaluatluni
tamakkununga ikajupvet, tainna sakKititausimanninga SIU sakKititsivalliasimavuk
taikkuningatsainak ottugattaKattajunut.

Akungani Novempera 2019 ammalu Augos 2021, 1,732 pannanaittaausimajut,
atjigijanga 8.4% pannanaitsimavimmejunut, atugiaKasimajut SIU, sutaijajangit
akunialuk taikanegiaKasimatlutik anginitsautluni nigiugijaujunut (Canadian
Inmates Still Face Isolation Amounting to Torture, Experts Say, 2022).
NunaKakKâsimajuit pannanaitsimavimmejut nâmmasiangitumik attutausimavut
taipsumunga SIU. PiusigijauKattajut apomautiKannimik ammalu amigagijaujut
ilukkusinnik nâmmasiattunut ikajuliaKigiamut sakKititsiKattasimavuk ilijaugiamut
numarangit anginitsautumik NunaKakKâsimajuit immigolingajunut taikkununga
ilijauKattagiamut.

Tamanna piusigijaujuk pitjutaujuk piluattumik isumlotigillugit NunaKakKâsimajuit
annanginnut, sâpviKaKattajunut atautsituinnangitumik apomautigijaujunut
iluani pannanaitsimavinni, ilautillugit pivalliajut pilukainnimik, nâmmangitunik
atugunnagiamut ilukkusinnut nâmmasiattunik ikajotet kiggatotinik, ammalu
ilitatsingitunik atjiKangitumik ikajuttaugiaKanninginnik atugialinginnik.

**NunaKakKâsimajuit
inosuttungit
atuluagajattut isumakktut
Kanuittailigiamut
apomautigijausonik,
pisimaluaKattasimajunik
taimangasuanit
isumakktut
ânnitausimannimik,
piusigijauKattajunut
mitautigijaunnimik,
ammalu inulimânut
kenaujaliginimmik
atungitunut.**

Tamanna kiggatuttauluaKanginginingit NunaKakKâsimajuit inunginnik iluani Canadaup maligatsaligijinginnik piusinginnik nalunaitsivuk atuttauKattaningit maligatsait atuttauKujauKattajunut pilukainninnik ammalu piusilukattaajunut maligatsatigut atulugatik maligatsanik siKumitsinimmik piusigijaungâtillugit.

Kanitangani 50% SIU-inginni ilijauKattajunut Canadami Pannanaitsimavinni (Zinger, 2023), NunaKakKâsimajuvut, takutitsijumik kipalunginnatunut maligatsaligijet piusinginnik kamagiamut atjiKangitumik atugialet nâmmasiattumik.

Tamakkua malittaugialet ilingajumut SIU ilisiKattagiamut takutsauKattalungitut ammalu

pisimaluaKattajut mitautigijaunnamik atulugatik tugâgutigijaugiaKajunut Kimiggugiamut ulugianattojunut. Akunialuk inutogiamut iluani SIU pimmagittumik sakKititsisok isumakkut atuijunut, ilautigillugit utakkilukannimik, katangannimik, takulukaKattagiamut, ammalu imminnegumagiamut. Amigatsiluni tukiKatsiatumik inunnegalamut ammalu avatimmik angilligiatitsiKattavuk isumakkut Kanuittailigiamut piusigijausonik ammalu sakKititsiluni nutânillu, sulisumakkut Kanuittailigiamut ilinganiKajut isumâlotigijaujunut pisimaluattilugit SIU-inut ilijausimannikut.

Tamanna kiggatuttauluaKanginginingit NunaKakKâsimajuit inunginnik iluani Canadaup maligatsaligijinginnik piusinginnik nalunaitsivuk atuttauKattaningit maligatsait atuttauKujauKattajunut pilukainninnik ammalu piusilukattaajunut maligatsatigut atulugatik maligatsanik siKumitsinimmik piusigijaungâtillugit. Kamagiamut taikkununga ilijaumajunut pitjutaajunut sakKititsivuk anginitsamik tukisinitsaugiaKavugut sivunganinit ammalu ullumiulittuk maligatsanik atukkujiKattajunut ikajuliaKigiamut ammalu ilukkusikkut attutausagaisonik pinianniKagiamut malgatsak piusiumikkulugu ammalu isumakkut Kanuittailigiamut ikajuliaKigunnagiamut. Kisiani tamakkutigona piggautigijaugumajunut atugunnaigiamut taikkununga piusigijaujunut sakKititsisok tukiKatsiatumik sivuppiagunnangiamut ammalu ulapitsainimmik iluani NunaKakKâsimajuit nunagijanginnut angutigijausonguvuk.

PIUSET NAKIT PIKATTANINGIT SUTAIJAJUNUT PANNANAITTAUKATTAJUNUT NUNAKAKKÂSIMAJUIT ANNANGIT

JÂRINGANI 2019, TAINNA NUNATSUALIMÂMI KAUIJISATTAUJUK

Asiomasimajunut ammalu TuKutauKattasimajunut NunaKakKâsimajuit Annait ammalu Niviatsiat nalunaittaausimavuk kajusiutigijaunginnatuk maligatsanik siKumitausimajunut NunaKakKâsimajuit annanginnut asiangummijuk atuttauninganik maligatsanik atukkujiKattajunut, sollu AullatitauKattasimajunut Ilinniaviliagamut ammalu taijamik Sixties Scoop. Tâanna *Nunatsualimâmi Kaujisattausimajuk* Kaujilaukkuk kiggatuttausiaKattangitut NunaKakKâsimajuit annangit iluani Canadaup pannanaitsimavinginni atatsiamagittuk maligatsanik malikkujauKattajunut, piluattumik taikkutigona pilukainnikut, ajutsanimmik, ammalu ulapittauKattajunut ilaget ammalu nunalimmi inosigijanginnik (National Inquiry into Missing and Murdered Indigenous Women and Girls, 2019).

NunaKakKsimajuit ilisimallagijut pikKujivut atuttaulagijaugiaKajunut iluingajumut ammalu ilijautillugit tukisijaugasugijaujunut isumakkut âneKattajunut sakKiKattajunut. Tamanna isumagijauKattajuk “taimangasuanit isumakkut ânesmajuk,” tigumiattaumut taipsumunga Brave Heart, nalunaitsivuk sakKigajattunut sutaijajumik akigattunimmik piguvalliajumik jârini Kângisimajumik, isumagilunnagit Kanuittailikkunagit inulimât (Bombay, Matheson, & Anisman, 2014). Tamanna isumagijaujuk ilijausimajuk iluanut Canadaup pitagijanginnut tamâgennut Sulijunut ammalu KujaliKatigennimut katimattinginnut ammalu taipsumunga *Nunatsualimâmi Kaujisattausimajumut*. PannanaittauKattasimanningit NunaKakKsimajuit inungit Canadami sakKititsisimavuk sutaijajunik nakit piKattaningit isumakkut nnesimagiamut ammalu pigumaigiamut ammalu sangijonninginnik.

InigijauKattasimajut sollu AullatitauKattasimajunut Ilinniaviliagamut, avittutausimajut ânniasiupvet, sugusiligijet, ammalu pannanaitsimavet atuKattasimavut atjigengitumik pannanaitsimagiamut NunaKakKâsimajuit inunginnik, atunik atjigengikualutlutik sulit atavut attuiKattaningit. Pannanaitsimavet, piluattumik, sivungani petsiKattasiamjut immigolingajunik nunagijanginnit, maligatsaKatlutik anegunnangigiamut, ammalu pigiallaviKalugatik saputjivinnegiamut (National Inquiry into Missing and Murdered Indigenous Women and Girls, 2019). Tainna *Nunatsualimâmi Kaujisattausimajuk* allaKutinga uKavuk atautsik pitjutauluattuk NunaKakKâsimajuit annanginnik kiggatuttaulusimangitut Canadaup Pannanaitsimavinginni nâmmangitumigok atusimammata pilukainnnimik, Atatsiamagittuk maligatsanik atukkujiKattajunut tamâgennik iluani ammalu silatâni pasijaugutet pusinginnik.

**NunaKakKsimajuit
ilisimallagijut pikKujivut
atuttaulagijaugiaKajunut
iluingajumut
ammalu ilijautillugit
tukisijaugasugijaujunut
isumakkut âneKattajunut
sakKiKattajunut.**

Tamanna kiggatuttauluangitut NunaKakKsimajuit annait ammalu niviatsiat Canadami maligatsaligijinginni isumâlotigijautsiamagittuk, NunaKakKâsimajuit annangit 40%-itut Canadamimut pasigatsatâtitaKattatillugit ammalu NunaKakKâsimajuit niviatsiat kiggatutillugit 60% ilonnanginnik kitillugit annait inosuttut tigujaKattatillugit (Justice Canada, 2020; Malakieh, 2020). Tamanna nâmmangitumik kiggatuttauningit atuKattavut kaivinginnatumik pilukainnimik, ajutsanimmik, ammalu pannanaittaKattagiamut, sakKititsijumik paigijauninginnik, ammalu sakKititsijumik NunaKakKâsimajuit annanik ammalu niviatsianik atulukattaugajanninginnik ammalu pilukattaugajanninginnik (Lawson, 2020; Canada Privy Council Office, 2019).

Ammalugiallak, mitautigijaunnik ammalu kinakkoningit apomautigijaunnik, ilijaumatlunillu kenaujaliugutiliginimmut apomautigijaujunut, sakKititsiKattavuk polesikkunut atulukagiamut taikkununga NunaKakKâsimajuit annanginnut, sakKititsijumik pasigatsatluatlanimmik ammalu pasigatsauninginnik uKakKujiKattajut (Lawson, 2020). Iluani pannanaitsimavinni, NunaKakKsimajuit annait sviKaKattajut nâmmangitunik pilukainnimik, atutlutik pilukainnimik ikajuttaugiaKaniatlutik talimaguttumut unuluamik taikkunangat nunaKakKâsimajongitunut (Lawson, 2020; Barker et al., 2015). Tamanna attuijuk pimmagiluattuk taikkununga NunaKakKâsimajuit niviatsianut, siunniuluagajattunut pivalliasigiamut, isumakkut Kanuittailigiamut pitjutaunut, ammalu imminegumagiamut.

Elsbeth Kaiser-Derrickiup atuaganga, “Implicating the System: Judicial Discourses in the Sentencing of Indigenous Women” (Attuinigâtsijuk Piusigijaujumut: Itluatsavinni kiumajiutijut sunanik pasigatsatniattumut NunaKakKâsimajuit annanut) (2019), Kimigguvuk pasigatsatâKattajunut ilinganiKajunut NunaKakKâsimajuit annanginnut ammalu Kaujisimavuk angijualummik piusigijauKattajut pitjutaunut iluani itluatsaivimmelippata. Kimigguluni 177 itluatsaiviliasimajunut, Kaujisajanga napvlauttuk 136 NunaKakKâsimajuit annait uKagumaluaKattajut pasigatsauninginnik. Tamanna puttujonninga pasigatsaunigâKattajunut uKavuk pikKujauKattaningit taikkununga annaujunut tigusituinnagiamut pasigatsauninginnik nâmmasiattumik itluatsaivilialugatik. Tâna atuagak kamalungituk Kanuk maligatsaligijet piusigijangit KujanâtsiKattavuk atjiKangitunik pivalliajunut inigijauKattajunut sâpvigijaujunut NunaKakKâsimajuit annanut, sollu inulimânut kenaujaliginimmut apomautigijauKattajunut, taimangasuanit isumakkut ânnitausimajunut, piusigijauKattajunut mitautigijaunnimik. Takunnâtuinnaluni angijongitunik kamangâjutsautillugit nakit piKattaningit ilauliaKigiamut maligatsaligijikkunut, kaivinginnatuk pannanaittaunimmut, kipalutluni sakKititsigiamut tukiKatsiatunik ikajotitsanik upvalu sittutigiagutinnik ikilliumititsisonik pitjutaunut tunitsijunut maigatsank siKumitsiKattagiamut.

AkKutigijauKattajut maligatsanik siKumitsigiamut NunaKakKâsimajuit annanik pisimaluaKattajut atusimajanginnik pilukattaunimmut ammalu isumakkut ânnitaunikkut, sâtsisijumut maligatsaliginimmut siKumitsiKattagiamut omagasuatuinnagiamut. Tâvatualli, tamakkua pitjutaunut isumagijauKattalungitut itluatsaivinnut. Kimiggulugu itluatsatausimajumik Roxanne Simms ammalu Deborah Kedni, allatausimajumut taipsumunga Kaiser-Derrick (2019), tukisinatsiatumik takutitsijuk apomautigijauKattajunut NunaKakKâsimajiunut annanut atuKattajanginnik maligatsaligijet piusinginnik.

Simms, Inuk annautluni, maligatsatigolauttuk pasijausimakkâtluni pinnisimalaugami aippagilauttaminik. Pasijaugutik pitâsimajanga itluatsaivimmit Donald S. Luther apitsuluvinilauttut pitjutigillugit nâmmasimangitunik ammalu ilonnanginnik ilautitsisimangituk maligatsaligijet piusinginnit, piluattumik isumagillugit NunaKakKâsimajuit annangit.

Tainna ilinganiKasimajut Simms itluatsataunningarut sakKititsilauttuk ajunnatunik uKausinnik omagasuatuinnagiamut atulunnagu pimmagiusimajumut pisimajamminik. Simms utilauttuk illugisimajamminiut aippagilauttaminut aitsigasuatluni pKutinginnik. Taimâk pigasuasimagami tapvainak piungilivallialauttuk pinniagiamut aippagilauttanga, sangijualuk taipsumunga, ajunnatualummik pijaulauttuk. Pinnialimmata, Simms imminik kamagasualauttuk, pasijauniattiluni piungitumik pinnisimagiamut.

Sutaijajut pimmagittut tunitsilaukKut pinnianiammata itluatsaivimmeniammata tâvatuak nâmmasiattumik isumagijausimangitut iluani itluatsaivimmi kajusiutiliuniammata. Kaujimajaugialet, Simms aippagilauttanga piggautiKasimajuk talannatunik ammalu ejalukannik, tamanna angijumik attuisimajuk pilukainnimik isumaKaniagami. Pitâsimaniammata Kagitaujatigut itluatsaivimmeniammata tainna angutik pigiasititsilauttuk pilukainnimik. Tamannaugaluatluni, itluatsaivik takunnâlualauttut Simms pinianninginnik anginitsanganik takunnâlugatit sakKilauttunut.

Tamakkua pitsatujut atuttausimajut anginitsausimajut illuanettumut, tainna Simms ikajuttaugutiKalugani timikkolungituk tâvatuak inulimâkkut kenaujaliginimmut ammalu isumaliginikkut. PiusigiKattasimajangit isumakkut ânnitausimannikut ammalu tuavittumik ulugianattut Kanuingigiamut takujaulugatit iluani itluatsaivinni.

Tainna Kim Pate (2018) uKammat, annait imminik paitsiKattagialet upvalu asigijanginnik, piluattumik Kangatuinnak pinnisok atuttaupat, Kangaulimmat sâKattajut ilonnanginnik, nâmmasiangitumik uKinnigijaujunut maligatsani. Tamanna piusigijaujuk ikajugumangitunut siKumittisiKattajut maligatsanik annanut ammalu pimmagiujunut, isumagilunnagit Kanuk pijuKatsiasimammangât imminik paigigasuagiamut. Pate uKajuk, “atjigengitommata anginigijangit ammalu sangijonningit angutik ammalu annak, annak pinnialiaKiKatauppat angutimmut pinnigasuajumut, tainna annak pimmagittumik annitaugajattuk

AkKutigijauKattajut maligatsanik siKumitsigiamut NunaKakKâsimajuit annanit pisimaluaKattajut atusimajanginnik pilukattaunimmut ammalu isumakkut ânnitaunikkut, sâttisijumut maligatsaliginimmut siKumitsiKattagiamut omagasuatuinnagiamut.

Kinâ ilauKatauva Inuit maligatsaligijinginni?

Amigatsimijut tukisitsiagiamut atuttauKattajunut attuijunullu NunaKakKâsimajuit annanginnut summat maligatsaneliaKiKattamangâmmik kaivinginnatumut pijautillugit ammalu maligatsanik siKumitsinimmik, sakKititsigiallajumik piusigijauKattajunut atjigettitaungigiamut.

nalulnaitsivuk taimangasuanit isumakkut ânnitausimajunut, inulimânut kenaujaliginimmut atungitunut, ammalu piusigijauKattajunut mitautigijaunnimik, tukisijaulugatik upvalu ikKagijaulugatik. Amigatsimijut tukisitsiagiamut atuttauKattajunut attuijunullu NunaKakKâsimajuit annanginnut summat maligatsaneliaKiKattamangâmmik kaivinginnatumut pijautillugit ammalu maligatsanik siKumitsinimmik, sakKititsigiallajumik piusigijauKattajunut atjigettitaungigiamut.

Pate (2018) uKagiallamijuk annait pasijausimajut pinianiKagiamut upvalu imminek akigattugasuanimmut ikKatuijittâgumaKattangitut, uKatuinnaniattillugit

upvalu tuKutaulluni. Annait akigattugasujut tigusimmata jagautimmik, savik, upvalu pinnigasujop Kukiutinganik pasijaunggattut ammalu pasijauluagiaKanninginnik isumagijauulluni pasitsilugatik taispuminga pinniliaKisimakkjumik” (Pate, 2018, p. 1).

Simms uKavuk apomautigijaunginnatunut NunaKakKâsimajuit annanginnut sâKattajanginnik iluani maligatsaligijet piusinginnik. Tamakkua atuKattajangit,

pasigatsauninginnik. Tamannauluattuk isumakkut ânnitausimannikut ilautigitlugit sugusingit takunnâitillugit, Pate tukisititsigiatitsimat, “Tânnâ angijualuk numarangit annait pasijaugutilet atusimammata akigattugasuanimmik – imminik paigigasuatlutik – pisimajut pijâkKumik, KinijaKattangitut ikKatuijimmik ammalu uKaluaKattajut pasigatsauninginnik. Ilangani tamannauluattuk taikkuatuat takunnâsimajut sugusigijangit pinniajunut upvalu pilukasimajunut, ammalu pikKujilungimata sugusinginnik isumakkut ânnetitsigiamut upvalu kangunattumetitsigumalungimata inunnut itluatsaivimmi uKagiattuKujiKattangitut” (Pate, 2018, p. 1).

**Ilitagillugit apomautigijaunginnatunut
atuttauKattajunut ammalu sanginigijangit
ammalu sangijualonninginnik
pinianniKasongugiamut
sivuppiagasuagiamut angutigasualuni
nâmmasiattumik maligatsatigut
sakKiKattajunut ilingajunut
NunaKakKâsimajuit annanut.**

Simms atusimajanga utivuk taikkununga anginitsanut piusigijauKattajunut pitjutaujunut. Itluatsaivet piusingit kipalusimavut isumatsasiugiamut piusigiKattasimajamminik isumakkut ânnitausimannikut ammalu tapvainak ulugianattumennennganik Kanuingigiamut. NunaKakKâsimajuit annait, sollu Simms-itut, nâmmangitumik attutauKattavut tamakkununga apomautigijauKattajunut, ilautitsijumillu inulimnut kenaujaliginimmut ammalu isumakkut âikajungitunut.

Atjigalanganik, Kedniup pasijaugutinga Itluatsaivimmut Bernadette E. Schmaltz sakKititsivuk piusigijauKattajunut kamagijausimangitunut sakKititsivalliajumik kaivinginnatumik maligatsanik siKumitsinimmik taikkununga NunaKakKâsimajuit annanginnut. Kedniup itluatsaiviliagutisimajanga atulungituk sakKinginnatunut maligatsanik siKumitsinimmik sivullipâmmagimmik maligatsanut ilauKatauliaKilaugaminik inosuttotluni. PusiKasimagaluatluni, Schmaltz itluatsasimanninga amigatsijuk uKautitsanik uKajunut Kedniup piggautigisimajanginnik iluani anginitsaujumut piusigijausimajunut sakKilagisimajunut. Imângâk, takunnâluattut Kedniup sulî imigaKattananganik talannatunuk kamagilunnagit sunait pitjutigijaummangâmmik talannatunuk atugiamut. Schmaltz takusimangitamminik iluani ottugautimmik Gladue Kimiggusimajamminik Kujanâsimajuk atjiKangitumik iniujumut ammalu atuttaugiaKajunut NunaKakKâsimajuit siKumitsiKattajunut maligatsanik, sakKititsigiallatumik kaivijunik ajunnatongitunuk atulugatik kamangâtillugit saputjiviliagiamut. Ammalugiallak, piusigijanga Kedni pasijaugutinga, isumagijausimajuk imigagunnaininganik, sakKititsivuk attutausagaisomik isumagillugu piusigisimajangit atulukaKattanimmik, sakKititsivalliajumik apomautigijanginnik kamagilunnagit.

Tamakkua itluatsatausimajut, ilagillugit asigiallait allataumajunut iluani Kaiser-Derrikiup atuaganganik, kamalungitut pimmagittumik atuttaugiaKajunut piusigijauKattajunut iluani maligatsaliginimmi kamagiamut nakit pigiasiugutinnik sakKiKattajunut NunaKakKâsimajuit annanut kiggatuttausiaKattangininginnik iluani maligatsanik siKumitsiKattajunut. Ilitagillugit apomautigijaunginnatunut atuttauKattajunut ammalu sanginigijangit ammalu sangijualonninginnik pinianniKasongugiamut sivuppiagasuagiamut angutigasualuni nâmmasiattumik maligatsatigut sakKiKattajunut ilingajunut NunaKakKâsimajuit annanut.

IKILLIUMITTITAUJUT PANNANAITSIMAVIMMEJUT

TÂNNA CANADAMI MALIGATSALIGIJINGA PIUSINGIT TAKUTITSIKATTAVUK

angijualummik kamaKattajut inunnik atjigengitumik pannanaittausimajunut akungani NunaKakKâsimajuijunut ammalu NunaKakKâsimajongitunut. KiggatuttausiaKattangitut NunaKakKâsimajuit, piluattumik Inuit, immigolingajut tataminattusiammagik. UKausingatigut 2020/2021 Kaujigatsait, NunaKakKâsimajuit annait pannanaittausimajut imailingavuk 15.4 puttunitsak taikkunangat NunaKakKâsimajongitunut annanut, ammalu NunaKakKâsimajuit angutitut imailingavuk 8.4 puttunitsautluni NunaKakKâsimajongitunut (The Daily, 2021). Tamanna tammangajuk tikimmijuk inosuttunut, imailingajumut 2.3% NunaKakKâsimajuit uiggasunnut pannanaittauKattajunut atjigingitamminik 0.2% NunaKakKâsimajongitunut (The Daily, 2021). Ilagiallugu, tamannaugaluatluni sanajumik 4% Canadamiunik, Inuit immigolingajut imailingavut 5% ilonnatik kititlugit pannanaittaumajut, isumagijaulugatik piusigijauKattajut pitjutaujunut (Fanelli, 2021).

Ikiliiumittsigamut pannanaitsimavimmejunut angijualummik attuigajattuk kamagajappata maligatsanik atukkujiKattajunut ammalu anginitsanik pasigatsatâtitsiKattapata NunaKakKâsimajuit inunginnut, ilitagillugit maligatsak siKumittausimajuk atuttausok omagasuatuinnagiamut taikkununga NunaKakKâsimajuit nunagijanginnut. Akigattulugit kiggatuttauluatlaKattanginingit NunaKakKâsimajuijunut pannanaitsimavimmejunut ammalu tigumiapvimeKattajunut, ikiliiumittigasuallugit pannanaittausimajut pejallugit tungaviujunut sakKititsivalliajunut maligatsanik atulukajunut ammalu sivulliutigilugit ulapitsainimmik, KujaliKatigennimik, ammalu nunalinni ilinganiKajunut sittutigiagutinnik. Tamanna piniannik atukkujigajattuk angijumik Kimiggugiamut piusigijaulautsimaKattajunut ammalu sulit attuijunut maligatsanik atukkujiKattajunut NunaKakKâsimajuit inunginnut, KinugautiKallutik piusigijausonut sittutigiattisigiamut kamagillugit ajutsanimmik, isumakkut ânesimajunut, ammalu piusigijauKattajunut mitautigijaunnik.

Ammalugiallak, ottotet asinginnit nunatsuanit sakKititsivuk ajunnatunik takutsaujunut atuniKatsiatunut ikilliumititsiKattajunut pannanaitsimavimmegiamut kamagillugit plusigijaulukaKattajunut maligatsatigut ammalu ikilliumitillugit maligatsanik siKumitsiKattajunut. Nunatsuat siviuliutitsiKattajunut sangijunik inulimânut ikajutsisiaKattajut, ilautigillugit silatsuami ânniasiutiliginimmut ammalu angajukkânik aullasimakkujiKattajunut, takutitsisimavut ikinnisanik pannanaitsimavimmeKattajunut ammalu maligatsanik siKumitsiKattajut ikinnisautluni atjigingitamminik taikkununga sollu Amerikami (van der Kolk, 2014). SakKititsilutik ilagenik ikajutsinimmik ammalu sugusinik paitsigiamut, taikkua nunatsuat ikilliumititsiKattajut ulugianattoKattajunut ilinganiKajunut isumakkut Kanuittailigiamut pitjutaunut ammalu maligatsanik isumaKaKattajunut plusigijauKattajunut, sivulliutigillugit ikajugiasigiamut, ammalu saputjivinnut angiluatlatumik pasitsingimagittilugit.

Tainna ottugautik *Gladue* tugâgutiKajuk ikilliumititsigiamut plusigijauKattajunut atjigettisiKattangitunut ilijaumagettunut Canadami maligatsaligijinginnik, tâna atuliaKittisigiamut Kangaulimmat isumagijauKattalungitut ilijaugiaKajunut

Ullumi, atulluni Gladue AllaKutinginnik, sakKititsigasuvuk pitagijanginnik NunaKakKâsimajuit maligatsanik siKumitsiKattajunut plusigiKattasimajanginnik, Kangaulimmat akuniunitsak pannanaitsimavimmetitsiKattajut atungimagittilugit tukiKanitsaujumut saputjiviKagiamut.

ikilliumititsigasuviamut pannanaitsimavimmejunut malittaugiaKajunut. Tamanna isumagiKattajangit immigolingajut itluatsaijet atukkulugit Gladue sakKilautsimajumut attugajakKotuk inummut apomautiKajunut, tupangajumut upvalu tupangangitumut, sakKititsijumik malittausiangitunut sakKigajattunut. Kaujisattausimajut takutitsisimavuk NunaKakKâsimajuit maligatsanik siKumitsiKattajunut sulî sâpviKajunut

ajunnaluatlatunik pasigatsanik utjituttautitauKattajut atjigingitamminik NunaKakKâsimajongitunut, takutitsijumik ilagiagutigijausongulungitunut najuttiKatuinnaluni maligatsaligijet pigumajanginnik kamagasuviamut plusigijauKattajunut maligatsatigut atulukajunut (Bracken et al., 2009).

Ullumi, atulluni Gladue AllaKutinginnik, sakKititsigasuvuk pitagijanginnik NunaKakKâsimajuit maligatsanik siKumitsiKattajunut plusigiKattasimajanginnik, Kangaulimmat akuniunitsak pannanaitsimavimmetitsiKattajut atungimagittilugit tukiKanitsaujumut saputjiviKagiamut. Pannanaitsimaviligijet Canadami Kangaulimmat tukiKattisiKattavut taikkununga allaKutinnik takutsautillugit puttunitsamigok siKumitsigiallatuKagajakKuk maligatsanik, taimaimmat tapvainaunitsak anittitauKattangitut taikkununga NunaKakKâsimajuit pannanaitsimavimmeKattajunut (LaForme, 2021). Ulugianattunik Kimiggutaunningit, pigiannimit maligatsanik atukkujiKattajunut tungavinganit, nâmmangitumik ilijaugutilet NunaKakKâsimajuit immigolingajut anginitsamik ulugianattumettisiKattajut, kipalutlutik anginitsaujunut inigijanginnik (Kyne, 2024). Tamanna plusigijauKattamijuk mitautigijauKattajunut sulî atuniKattisiKattalungitut

ikKanattoningnnik NunaKakKâsimajuit nunagijanginnut iluani maligatsaliginimmut, sakKititsigiallatumik kaivituinnatunut maligatsatigut malitsiangitunik.

Tamanna attuiKattajuk maligatsanik atukkujiKattajut Inuit nunalinni angijummagiuvuk, ulapitsijuk piusituKannik illigijaujunut ammalu Kimaitluni immigolingajunut ilijaugiamut iluanut Kaujimangitamminik piusiujunut. Tamanna atjigilungitanga kangianit piusingit ilinganiKajunut Inuit illigijanginnut sakKititsivalliajuk apomautigijaujunut, sakKititsijumik sujuijunut sungiutiKagasuagiamut atuttaujunut ammalu inulimânik pitsatuniKangininginnik (Burkhardt, 2000; McMillan, 1995). Tamannaugaluatluni, Gladue atuttausimajut Kangaulimmat tukisilukattauKattajuk imâk ikKanattumut atuttaugialik atugiaKajunut saputjivet kiggatotinginnik atuinnaunujunut iluani pannanaitsimavinni.

Isumaklut Kanuittailigiamut pitjatauut atuniKatsiatut angijualummik pannanaittausimajunut, sulimânaluatsiak KaujijauKattajut piniannet ikKasuKattalungitut inulimânut KaujimajaugiaKajunut isumaklut siunniutitauKattajunut, sakKititsivalliatumut taimâlukak KanimmasiKanninginnik ammalu pijaulukannimik (Greenberg, 2013). Ikiliiumititsigiamut pannanaitsimavimmejunut Kinijavuk sittutitsigiagiamik taikkununga avittutauKattajunut utittisivallianikkut maligatsanik ottugaKattajunut, asinginningâk suliat sagiaisonut, ammalu ilukkusikkut attutausagaisonut maligatsanik piusiKalimmata malijumut atjiKangitojunut NunaKakKâsimajuit inunginnut.

Ammalugiallak, ikiliiumititsigiamut pannanaitsimavimmejunut ilitatsivuk taikkua NunaKakKâsimajuit ilauKattanangit maligatsaliginimmut pinianniujunut Kangaulimmat piKattajuk piusigijaulukaKattajunut maligatsanik ammalu omagiamut isumaklut piusiKagasuaKattagiamut. Taimangasuanit isumaklut ânnitausimajut, sollu atakkujingitut nunanut ammalu nokkujausimajut, tunitsisimavuk kaivinginnatumik ajutsanimmik ammalu inulimânut sujuijunut iluani NunaKakKâsimajuit nunagijanginnut, isumagilunnagit atuttaulagijaugiaKajunut iluingajunut pinianniusonut maligatsanik siKumitsitailigiamut.

Piunitsaugasuattumut, ikiliiumititsigiamut pannanaitsimavimmejunut kiggatuvut sanguvalliajunut kamagasuagiamut NunaKakKâsimajuijunut

pannanaitsimavimmejunut, sakKititsiKujijumik KujaliKatigennimik, nunalimmi ikajotiniK, ammalu plusigijaujunut asianguKiaKajunut. Ilitatsinikkut taimangasuaniusimajunut ammalu sulit attuijunut maligatsanik atukkujiKattajunut pilukaijunut ammalu sivulliutigillugit NunaKakKâsimajuit nipanginnik ammalu atuKattajanginnik, ikilliumititsigiamut pannanaitsimavimmejunut sakKititsigajattuk asianguKajattunut piniannisanik ilinganiKajunut maligatsanik ammalu atullutillu mamisainimmik, sangijogiamut ammalu sanginitsauKullugit iluani NunaKakKâsimajuit nunagijanginnut.

INUIT MALIGATSANGIT

ANGILLIGIALUGIT AMMALU UKATSIALUTILLU INUNNUT

sivukkatiKallutik, aulatautillugit, ammalu namminigijauullutik maligatsaligijet plusingit atuniKatsiamagittuk angutigasuagiamut ikilliumittitaugumajunut pannanaitsimavimmeKattajunut. Tamanna plusik atjiKangitumik piKutiKavut kamagiamut nalunaittaausiasimajumut plusigijaulautsimajunut isumakkut ânnitausimajunut atuttausimajunut Inuit immigolingajunut, ilagenut, ammalu nunalinnut iluani Canadami maligatsaligijet plusinginnik. Ilisinnikut ilukkusikkut ilinganiKatsiatunut ottugattausonut ammalu illigijaujunut, Inunnut sivukkatiGijaujut maligatsait plusigijangit kamatsianiattuk iluingaluattumik pinianniKagiamut maligatsanut, uKatsiatumik ulapitsainimmik, KujaliKatigennimik, ammalu nunalet inoKatigetsianimmik.

PiusituKait NunaKakKâsimajuit malitsagijaulautsimajut, sollu katingaKatigejut pasigatsatâtitsiKattasimajut, nunalimmi sivukkatiujunut saputjivet suliatSait, ammalu utittisivallianikkut maligatsanik plusigijauKattajunut, sakKititsivuk asinginnik atuttausonut takunnâjumut ulapitsainimmik pasigatsatângimagittillugit, kamagillugit nakit piKattaningit summat maligatsanik siKumitsigumaKattamangâmmik ammalu kinguvânit isumakkut ânnitauKattasimajunut tunitsisimajunut ilagijanginnut. Inunnut aulataujut maligatsait plusigijangit pitsatuniKattisijuk Inuit nunagijanginnik tunitsinikkut pitsatuniKagiamut sanagiamut ammalu atuliaKittisigiamut maligatsanik ottugaKattajunut ilinganiKatsiatunut ilukkusimmut illigijaujunut ammalu maligatsatigut plusituKagijaujunut, pivalliaKullugit namminigijanginnik pivitsanik imminik aulatsigunnagiamut.

**Inunnut aulataujut
maligatsait plusigijangit
pitsatuniKattisijuk Inuit
nunagijanginnik tunitsinikkut
pitsatuniKagiamut sanagiamut
ammalu atuliaKittisigiamut
maligatsanik ottugaKattajunut
ilinganiKatsiatunut
ilukkusimmut illigijaujunut
ammalu maligatsatigut
plusituKagijaujunut,
pivalliaKullugit
namminigijanginnik pivitsanik
imminik aulatsigunnagiamut.**

Tamanna imminek pigumagiamut pimmagiuvuk Inunnut sanginiKagiamut ammalu inonninginnik, isumaKakKulugit namminiKanninginnik ammalu kamasongunninginnik maligatsait piusigijauKattajunut iluani nunagijanginni. UKasimatsialuni Inunnut namminigijaujut maligatsanut piuset ilitatsimijuk taimangasuanit ammalu sulit atulukajunut maligatsanik sakKititaumajunut pisimajunit Canadami maligatsaligijinginnit akigattutlutik Inuit inuKutinginnut. Ikajutsinikkut taikkununga piusiujujut, Canada sittutigiattisigajattuk piusigijauKattajunut apomautiKajunut ammalu mitautiKaKattajunut nammasiangitumik attuisimajumut Inuit nunagijanginnik. Tamanna uKattausianninga sakKititsigiaKagajattut maligatsanik tautsegiamut, kenaujanik, ammalu pigumatsiatunik ikajuttigennimik taikkununga Inuit sivukkatinnut ammalu katutjiKatigenut kamatsiagiamut tamakkua maligatsait piusingit nammasiattumik atuttauKullugit ammalu ikajuttausiakkulugit.

Naillitillugu, Inunnut sivukkatigijaujuk, ammalu namminigijaujuk maligatsaligijet piusigijangit pimmagiuvuk sakKititsigiamut sakKiniattunut nammasiatuattunut, atjigettisijumik, ammalu ilinganiKatsiatumut Inunnut ilukkusiiginimmut ottugattauKattajunut ammalu illigijaujunut. Kamagillugit taimangasuanit isumakkut annitauKattasimajunut ammalu Kaujimakkujillugit imminek pigumagiamut, tamakkua piuset sakKititsiluagajattut tukiKatsiatunik ammalu sakKijanginnaniattunut maligatsanik ilinganiattunut Inuit nunagijanginnut Canadami. Tamannaugaluatluni sivuppiasimagialet ilitatsinikkut NunaKakKâsimajuit maligatsaliginimmut takunnâtauKattajut, piusigijauKattajut pitjutaujut sulit sakKivalliaKattajut.

Kanuk piulimatsigiamut Inuit maligatsaligijinginnik

**Ilinnianik asigiallait sollu
ilinniatitaujut, uKausikkut
ilinniatitsinik**

**AllaKutik/Nipiliuttaunik
sollu Nitjâgusik,
allanguannik, atuagak**

**UKausikkut
unikkauset**

**Ikajuttaugumannik/Kaujimajau
kKujaujut sollu
Kagitaujannejut, inulimânut
tusagatsaligijingit**

**Nunalimmi
katimatitsinik**

**Ottugattaujuk
ilinnianimmut**

Utjituttaunik

Kaujisannilagik

**Inulimânut Ilinniataliginimmut
asigiallait sollu Piulimatsivialuit,
atuagaliupvet**

InutuKait

NunaKakKâsimajuit inugijangit nâmmangitumik kiggatuttauKattavut iluani Canadaup pannanaitsimavinginnik. Taimanganit Aprel 2010, NunaKakKâsimajuit pannanaittausimajut pigusimavuk 44%-itut, taikkua NunaKakKâsimajongitut inuKutigijangit ikilliumisimattilugit 13.7%-itut.

Ullumiulittut Inuit maligatsaligijingit sâpviKavut sutaijajunik apomautigijaujunut sakKititsivalliajumik taimangasuanit atulukattaunut maligatsanik, maligatsanik atukkujiKattajunut tungavinik, ammalu piusilukattaunut iluani Canadaup maligatsangita tungavinginnik. IlijauKattajut kangianit maligatsaligijingit Inuit nunagijanginnut uKumaitsaluatitsisimavut inigijanginnut Inuit maligatsagijanginnik. Isumagillugu pasijaugialik, utjituttauninga, ammalu ajunnatongit pasijaugutingit Kangaulimmat akigattuKattajuk Inuit maliKattajanginnik utittisivalliagasuagiamut, nunalimmi mamisaigiamut, ammalu ilukkusinnik utittisivalliagasuagiamut. Taikkua kangianimit immigolingajunut kamaKattagialinnut takunnâKattalungitut ataKatigejunut ammalu nunalinnejunut namminigijaugiaKajunut Inuit maligatsaligijinginnut.

Ilukkusinnik asiujinnik ammalu Kaujimajaungitut isumâlotigijaunginnavut iluani Inuit nunalinni, angijualummik attuitluni atuKatigenikkut maligatsaligijet piusinginnik.

Ilukkusinnik asiujinnik ammalu Kaujimajaungitut isumâlotigijaunginnavut iluani Inuit nunalinni, angijualummik attuitluni atuKatigenikkut maligatsaligijet piusinginnik. Taimangasuanit isumakkut ânnitausimajut, pigiallaviKalugatik atukkujausimajut, ammalu sujuttausimajut piusituKait ottugattaKattajunut tunitsisimavuk atagunnainimmik akungani NunaKakKâsimajuit inunginnut ammalu pisimaluaKattajunut maligatsaliginimmut piusinginnik, sakKititsivalliajumik ippinianimmik anginitsaujunut ammalu petviusimajunut inigijanginnut. Isumagillugit tamakkuninga apomautigijaujunut, KinugautiKannik inoKatiKagiamut, ikilliumittisigiamut pannanaitsimavimmeKattajunut, ammalu ilukkusinnik utitisivalliagiamut Kaujimajaulualittuk iluani NunaKakKâsimajuit uKautjigiagutiKattajunut. Iitatsiluni namminigijaujunut illigijaujunut NunaKakKâsimajuit maligatsaligijinginnik, piguvalliatuKavuk aulataunut utittisivalliagiamut, piulimatsigiamut, ammalu ilisigiamut piusituKannik Kaujimajaugettunut ammalu ottugattaKattajunut iluani Canadaup maligatsaligijinginni.

Tâna Canadami maligatsaligijinga piusingit angijualummik mikijovuk, takunnâluaKattatillugit utjituttisigiamut ammalu pannanaitsimavimmotitsigiamut inulimât Kanuikkunagit ammalu nukKatitsivalliatitsigiamut maligatsanik siKumitsiKattajunut. Tamanna piniannik sakKititsiluaKattajuk pejaujunut immigolingajunut nunagijanginnit ammalu ilagijanginnit, sakKititsivalliajumik kaivinginnatunik mikilligiattauningit ammalu pivitsagigiaKajanginnik. Asiagulli, Inuit maligatsagijangit maliKattajangit KaujimakKujitsiatut utittisivalligiamut,

Piggautigijausimajut utittisigiamut angakkosimajunut piusituKangit ammalu tannikut ottugattauKattasimajunut ilinganiKajumut anginitsamik atsugugiamut ilukkusittinik utittisigiamut ammalu Inuit imminik pigumagiamut.

KujaliKatigennimik, ammalu sanagiagiangit inulimânut inotsiaKatigennimik. Inuit maligatsangit sivulliutitsiKattavut nunalimmik ilautitsigiamut ammalu iluingatillugit kamaKatigeKattajut. AtuniKatsiatut, sollu Piqujaq (piusituKagijausimajuk maligatsak) Maligaq (malittaulagijaugialik), ammalu Tirigusuusiit (atuttaugiaKangitut), takutitsivuk inigijangit InutuKait ammalu nunalimmi sivukkatuujunut kamagialet ammalu tukiKattisijut maligatsanik. Tamanna ikajujuk ippiniagiamut katingaKatigetlutik kamagialet ammalu kamatsiatut maligatsait piusingit pisimatsiamagittut iluani ilukkusiliginimmut ammalu inulimânut pitagijanginnik.

Tamanna takutitauningit uppinimmik ammalu kangianit maligatsaligijinginnit ulapitsisimajuk piusituKait Inuit maligatsanginnik, sakKititsiniattumut angijualummik ilukkusimmik asiujigiamut ammalu sunatuinnanut atuliaKittitautlutik.

Ottotigillugu, atuttauKujausimangitut angakkuit, atuniKatsiasimajunut tigumiagiamut inulimâninik inoKatigetsigiamut ammalu isumakkut Kanuittailigiamut, atasimajuigok piguvalliasimanninga inulimâninik uKumaittojunut, ilautigillugit unutsivalliasimajut imminiaKattajut. Tamakkua ulapitsisimajut isumajâgutiKalungitut ilitagijaugiaKajunut ammalu ilijaugiallagiaKanninginnik Inuit maligatsait piusituKangit kamagiamut ullumiulittuk pitjutaujunut atuniKatsiatumut. Ilitagillugit ammalu ilillugit Inuit ammalu NunaKakKâsimajuit maligatsangita ottugattauKattajut piniannituinnaulungituk ilukkusimmik sulijugiKagiamut tâvatuak pimmagiuvuk sivuppiagiamut ikilliumittisigiamut kiggatuttausiaKattanginingit taikkununga NunaKakKâsimajuit inunginnut iluani maligatsaligijet piusinginnik. Piggautigijausimajut utittisigiamut angakkosimajunut piusituKangit ammalu tannikut ottugattauKattasimajunut ilinganiKajumut anginitsamik atsugugiamut ilukkusittinik utittisigiamut ammalu Inuit imminik pigumagiamut. Tamakkua pigiasittaugasujut

Attuijut Inuit Maligatsaliginimmik

“ImmaKâ Kaujimajaukkujaujuk Inuit inulimânut ilauKataunnik pivitsaKattisijuk uvattinik anginitsamik iniKagiamut nunalimmi kajusiutuliugiamut”.

“ImmaKâ Kaujimajaukkujijuk Inuit imminik aulatsigiamut ammalu pivalliagunnagiamut pigunnañittinik imminik-aulatsigunnagiamut”.

“Inuit maligatsangit sâttisijuk apomautigijaujunut ilinganiKajumut atugamut kangianit maligatsait piusinginnik, sakKititsijumik apomautigijaujunut ammalu suliajiagutsiangitunut iluani maligatsaliginimmut piusinginnut”.

“PitaKatsialugani atuttausonik ammalu tungavialunnut iluani ilanginni Inuit nunalinni uKumaittumetitsisok atuniKatsiatunik atuliaKittisigiamut piusituKannik maligatsanik ottugattaajunut”.

“Tainna Inuit maligatsaligijet piusigijangit ilnnâgut takutitsisiattuk nunalimmi ilauKataunimmik ammalu kajusiutuliugiamut pivitsanginnik, ammalu ilauKataunnikut nunalimmi iluani itluatsaivinni tusâgianninik ammalu kajusiutuliugiamut piusinginnik, takutsauluni ammalu nâmmasiattumik iluani maligatsaliginimmut piusingit kamagijauatsiagialet, ammalu nunalimmi inonimmut pivalliataukkulugit”.

“ImmaKâ piujut attuijut Kaujimajaukkujijuk KujaliKatigennimik ammalu piungitut attuijut pigunnañitsijuk kamagiamut pimmagittunik maligatsanik siKumijaujunut, sollu tuKunninimmik upvalu uivisâlukannik, nanituinnak utittisipviusot maligatsatigut sakKititsilungituk atuniKatsiatunik sittutigiattausonut”.

Kinijavut kamagiamut taikkuninga pigiannimit sakKititsiKattajunut inulimânik inoKatigetsiagunnainimmik ammalu Kaujimakkulugit sulitsiatunik iluingatitsijumik pinianniusonik maligatsanut nittugillugit Inuit silatsuami pigumajanginnik ammalu illigijanginnik.

Ammalugiallak, maligatsanik siKumitsiKattajunut nunalinnut ilingimagillugit Kaujimangitanginnik apomautigijausimajunut Inuit maligatsanginnut. Tamanna nunalimmi piniannik atuKattasimajut nunalimmiunik inoKatgetsigiamut ammalu atatsiatlutik, Kangaulimmat siKuttutauKattasimajut kangianit maligatsaligijinginnik takunnâluatlatlutik immigolingajop pasigatsanginnik ammalu pasijaugutitsanginnik. Tamanna isumakkut isumajâgutigijauKattajut pitagijangit piusituKait maligatsanginnut, Kaujimajaukkujautsiatumik isumakkut ammalu tannikut Kanuittailigiamut, anginitsamik kimiggutaugialik ammalu ilijaullunillu ullumiulittuk maligatsanik ottugattaajunut. Kaujisattausimajut Inuit ilukkusingita kinakkonginnik uKavuk piusigijaulukajunut asiangusimajunut ilukkuset

ilinniatausimajunut ammalu illigijaujunut mânnaKammiujumut, anginitsamik uKumaittumetitsijumik ilisigiallagiamut Inuit maligatsanginnik. Sujuttausimanninga piusitiKait Kaujimajaugettut ammalu ottugattauKattajut uKumaittumetitsisimajuk ippiniattaunut Kaujimangitanginnut ammalu asiujisimannikut iluani NunaKakKâsimajuit nunalinnut, tunitsijumut kiggatuttausiangitunut NunaKakKâsimajuit inunginnut iluani maligatsaligijet piusinginni.

Mânnaluatsiak utittitaugasujut maligatsait piusigijangit, ilukkusiiliginimmut pitsiagiamut ilinniagatsatigut pitâgiamut maligatsanik ilisimallagijunut, ammalu ikajuttigenikkut akungani NunaKakKâsimajuijunut ammalu NunaKakKâsimajongitunut Kangaulimmat tamannauKattalungituk Canadamiut isumagigamigik sulit takunnâKattamata maligatsanik atukkujiKattajunut taimangasuani piniannigijausimammat ammalu pannanaittisigiamut atuttauKattatillugit Kanuikkunagit ilonnait. Suliagijauullagijaugialik tapvinaugasuattumut pannanaittausimajunut anittisigiamut ammalu Kaujimajaukkulugit tukisijaunitsanga maligatsait atuttauKujauKattajut sulit kajusiutigijauvuk. Maligatsait atuttauKujaujut ilitagijauppat kajusiutigijautluni pitjutaujuk, NunaKakKâsimajuit nipangit, illigijangit, ammalu pigumajaujut kisiani ilitagijauniattut, pivitsaKattisijumik Canadamiunik sivuppiagunnagiamut sulitsiatumik ammalu ilautitaugiamut maligatsait tungavinginnut sulijugiKajumut pivitsanik, ilummegutigijanginnik, ammalu sangijotillugit NunaKakKâsimajuit inugijangit.

INUIT SILATUJONNINGIT

TAPVANI JÂRIMI, PAUKTUUTIT INUIT ANNAIT CANADAMI ANGIJUALUMMIK

Kaujisalauttut katitsuigiamut uKautaujunut Inunnik isumagijanginnik pitjutigillugit Inuit maligatsanik. Ungatâni 200 kiusimajut, tainna Kaujisannik sakKititsilauttuk ikKanattumaginnik isumagijaujunut ilinganiKajunut nunalimmi takunnausiujuunut ammalu atuttauKattasimajunut ilinganiKajumut Inuit maligatsanginnik. Kaujitsiagiamut sulitsianinginnik, sivullimi apitsotik apigilauttuk ilauKataujunut nalunaittisigiamut Inutuinnaumangâmmik, ilauKataugunnalugatik kinatuinnak kiugasujunut kiusimajunut “auka”.

Tânnâ Kaujisannik ilautitsisimavuk sutaijajunik atuniKatsiatunik apitsotitik tugâgutiKasimajunut tukisijanginnik tukiKajumut Inuit maligatsait immigolingajunut, atusimajanginnik Inuit maligatsait piusinginnik, ammalu sulitsagijangit InutuKait ammalu asigiallait nunalimmiut tamakkununga piusigijaujunut. IlauKatausimajut Kaujitsilauttut sivullimi atusimajanginnik takutitsijumik ajunnatongitunik ilijausimajunut taikkununga ottugattauKattajunut. Tamakkua Kaujijausimajut mikinitsausimajut atuniKatsiatumik inigiKattajanginnut Inuit InutuKait initsagiKattajanginnut maligatsaligijet piusinginnut. InutuKait pinianniKasimajut sittutigijaugiamut ammalu sivukkatiutlutik, sakKititsitlutik silatujunik ammalu tasiugiattiutlutik pimmagittojunut sittutigiattisigiamut apomautigijaujunut ammalu tigumiagiamut inulimânik inoKatigetsianimmik ammalu ilukkuset kajusikkulugit.

Kiusimajut Kaujititsilauttut angijualummik sulijugiKajut InutuKannik, taikkuninga atusimajanginnik ammalu Kaujimajanginnik illinattumaget iluani maligatsaligijet piusinginnik.

Ilgiallugu InutuKait, asigiallailu nunalimmiut sollu oganniatet, mitsutet, kaunsalligijet, katatjatet, pinasuattet, ulapitsaijet, ammalu inosuttut pimmagiuvut ilisigunnagiamut Inuit maligatsaligijinginnut. Tâna Kaujisannik Kaujilaummijuk ikKanattoninganik silatânit ikajuttaugiamut, sollu kavamalgijungitut katutjiKatiget, pijausimajunut kiggatotet, utjituttet suliaKattingit, ammalu maligatsanik ilisimallagijunut, ikajutsinimmik Inuit maligatsanginnik.

Kiusimajut Kaujititsilaummijut pimmagittunik takunnâtaujunut Inuit maligatsanginnik unauvuk Kaujimajaukkujaugialet inulimânin inoKatigetsianimmik ammalu atjigettitaugialet. Maligatsanik ottugattaunut iluani Inuit nunagijanginni tugâgutiKavut atugiamut sulijuginimmik akungani immigolingajunut ammalu kamallutillu inulimânin atjigettisigiamut. Tamanna utittisigasuanik piniannik malitsiamagingituk angijongitojunut unuttumaginnut kajusiutigijauKattajunut maligatsanut piusigijaujunut ammalu sakKititsigasujuk atjiKangitumk takunnâtaujunut sivulliutitsijumik nunalimmi apomautigijaujunut ammalu sulijugijautsiatunut. Ilijaugajappat Inuit maligatsangit iluani Canadami maligatsaligijinginnut kiggatulangavuk angijualummik sivuppiagiamut angutilluni maligatsanik ammalu ilautigillugit Inuit.

Ilaukataujut apigijausimajut pitjutigillugit attuijunut Inuit maligatsangit nunalimmut, tamammik piujut ammalu piungit, ilautitsigiamut atuniKatsiatunut

**Kiusimajut Kaujititsilaummijut
pimmagittunik takunnâtaujunut
Inuit maligatsanginnik unauvuk
Kaujimajaukkujaugialet
inulimânin inoKatigetsianimmik
ammalu atjigettitaugialet.**

ammalu nalunaitsiluni iniujunut piunitsautitsigiamut. Sangijogaluatluni, Inuit maligatsangit sâpviKavut sutaijajunik apomautigijauKattajunut. Atautsik angijualuk apomautigijaujuk kamaligamik ajunnatunik itluatsaiviliaKattajunut KângigajakKotumut tigumiagunnatanginnik. Ullumiulittuk maligatsait piusingit ilagiagutunik atuttaugajattunik pitâgiaKagajattut ammalu ikajotiniK ikajugiamut Inuit maligatsaligijinginnik. Ammalugiallak, tâna ilukkuset pigiasisimanningit Inuit maligatsanginnut ilangani sakKititsisot takunnâtautsianginimik ammalu aviutigajattuk upvalu apomautigijauilluni iluani nunalimmi, apvialiaKilluni atuniKatsiatunut maligatsanik ottugattatujunut.

**Inuit maligatsangit
atautsituinnaungitumik
piusiKavut atuKattajunut ilukkuset
ottugattauKattajunut ammalu
piusituKannik Kaujimajaugettunut,
sakKititsiagasuattumik
inulimânin inoKatigetsiagiamut,
sulijuginnimik, ammalu
avatimmik paitsiutiKagiamut.**

Atuttausonik tunijaugiallagialet ammalu atuttauliaKigiamut ajunnatotsigajattuk sakKititsiniattumik kajusiutigijauniattunut apomautinnik Inunnut. Atjigengitut takunâtaujut atuttausonut tunijaugalajut sakKititsisok apomautigijausonut ammalu uKumaitsautinnik aulatsigiamut maligatsanik. Ammalugiallak, tamanna piusituKannik piniannik maligatsanik apomautiKannik ullumiulittumut ammalu ikajugajattuk sungiutigiamut ilanginnik ullumiulittuk inulimânut ilanganiKajunut. Ilisigiamut atuttaulittunut maligatsaligijuijunut Canadami asiangummijuk angijualotluni apomautiKagiamut, atjigettisigasuaKatajattuk piulimatsigiamut piusituKannik ottugattauKattajunut ammalu sungiutigillugit ullumiulittuk maligatsanik malittaugiaKajunut.

Inuit maligatsangit atautsituinnaungitumik piusiKavut atuKattajunut ilukkuset ottugattauKattajunut ammalu piusituKannik Kaujimajaugettunut, sakKititsiagasuattumik inulimânin inoKatigetsiagiamut, sulijuginnimik, ammalu avatimmik paitsiutiKagiamut. SâpviKatluni angijualunnik apomautiujunut ullumiulittuk sungiutigiasuatluni atuttaulagijaugiaKajunut,

uKattausiajut piulimatsigiamut taikkuninga piusituKannik ilinniatuliginnikut ammalu ikajuttigegasuajunut suli sangijovuk. Kaujisannmut ilauKatausimajut Kaujititsilauttut suli Inuit maligatsatigut ilauKattaningit allaKutinni, ilinniaKattanimmut, utjituttaunik, ammalu nipikkut unikkâKattajunut. Sanalluni ilinniagatsanik ammalu ilillugit ilinniatuligijuijunut piusinginnut atuniKatsiamagittuk Kaujititsigiamut sivunitsaginiattatinnik pitjutigillugit Inuit maligatsanginnik. Utjitugiamut ammalu uKausikkut unikkauset pimmagiuvut asianut tunitsigiamut Kaujimajaugettunut, sakKiKullugit piusituKait ottugattauKattajut ammalu illigijauKattajut piulimakkulugit.

Tamakkua Kaujiausimajut Kaujisannimit kamalungitut ikKanattoninginnik ilisigiamut ilukkusimmut ottugattauKattajunut ammalu piusituKannik Kaujimajaugettunut iluani tungavigijaujumut maligatsaliginimmut. Petsiluni maligatsanik atukkujuKattajunut maligatsani atuniKatsiamagivuk tigusigiamut tamakkuninga pinianniugajattunut

sangijokkulugit Inuit ammalu NunaKakKâsimajuit inunginnut atugiamut pitsatuniKanninginik maligatsaligijet pusinginnik.

Ammalugiallak, ilauKataujut sakKititsilaummijut atuniKatsiatunut inijanginut iluani Inuit maligatsanginnik ilautitsivuk nunalimmiunik, piluattumik InutuKait, InutuKait UKautjigijet, ammalu tigumiajunut Kaujimajaugettunut atuttauKullugit piusituKannik ottugattauKattajut tigumiattauKullugit, ammalu nunalimmit illigijaujunut ammalu malittauKattajut sakKijâkKulugit. Taikkua kiusimajut uKalaummijut atuniKatsiamagittuk piumatsigiamut ilukkusiliginimmik ilinganiKajunut takkua maligatsanut ottugattauKattajut pisimaKattajut angijualummik nunalimmit piusituKanginnit. Tamanna ilautitsivuk ilitatsiluni atjiKangitummagimmik ataKatigennimik akungani nunamut ilagenimmik ammalu maligatsanut, uKatsiatumik paigijautsiagialik avatik. Tamanna ataKatigennik tigumiatuinnalungituk nunanettunut tâvatuak piulimatsimijuk ilukkusinnik ammalu tannikut atajunut Inuit tigumiajanginnik nunagijanginnut.

Ilonnâgut, tainna Kaujisannik sakKititsilauttuk unuttualunnik ammalu isumagijautsiatunut Inuit maligatsanginnut, tigusitluni nunalimmit illigijaujunut, atuttausimajunut, ammalu pigumajaujunut sivunittinik ilinganiKajunut maligatsait pusinginnik. Tamakkua sakKisimajut Kaujisanninmit ikajutsilauttuk pejaullagijaugialet maligatsait atuttauKujauKattajut maligatsani taikkutigona tigusillutk nunalimmit ilinganiKatsiatunut pinianniujunut pitsatuniKattisijumik Inunnik pitsatuniKaliaKisonguniammata imminek taikkunangat maligatsaligijinginnit. Ilisilluni Inuit maligatsanginnik iluanut Canadaup maligatsangita tungavinganut kiggatuvuk angijualummik sivuppiagutigijauvuk angutigiamut maligatsanut ammalu ilautitsigiamut Inunnik. Tamanna piniannik ilitatsivuk sangijonninganik ammalu sulitsiatumik NunaKakKâsimajuit maligatsanik piusituKanginnik ammalu kamagiamut piusigijauKattajunut kipalusimajunut mânnaluatsiak maligatsaligijigijaujunut.

PIKKUJALIAT

UKUA PIKKUJALIAT UKAGASUAVUT IKKANATTONINGINNIK ILITATSIGIAMUT

ammalu kamagiamut piusigijauKattajunut mitautigijaunnimik, ikajutsiluni Inunnut-sivukkatiKagiamut pigiasittausonut ammalu aulatsisonut, pivallaKullugit ilukkusiliginimmik malitsiaKullugit iluani maligatsaliginimmi, angilligiallugit atjigengitut sulitsait, kenaujanik atullutik iluani Inuit maligatsanginni, inulimânut kiggatotinik, ammalu nunalimmi atutttausonut:

1. **AtuliaKittisinnik Kinugautigijaujunut Sulijunut ammalu KujaliKatigennimik katimattinut (TRC):** Kamagillugit inulimânut-kenaujaliginimmut atjigengitojunut, ilautigillugit piunitsautigasuallugit ilinniatuliginimmut, Kanuittailigiamut, sulitsait pivitsaujunut, ammalu sugusunik kamagiamut iluani Inuit nunalinni. Tamakkua suligijaujut atuniKatsiamagivut ikilliumititsigiamut ulugianattumegiamut Inuit ilauKatauliaKigunnaigiamut maligatsanik siKumitsiKattajunut piusigijanginnut (Editorial Board, 2022).

2. **AtuliaKittisigiamut PikKujalianik taikkunangat Royal Commission on Aboriginal Peoples (RCAP), TRC, ammalu Asiumajunut ammalu TuKutauKattasimajunut NunaKakKâsimajuit Annait ammalu Niviatsianut Kaujisattaunut (MMIWG):** Sittutigiallugit maligatsait ammalu kamallutillu kinakkut kamagiaKammangâmmik. Tamanna ilautitsivuk sakKititsigiamut Inunnituinnak polesiKallutik kamajiuniattunut timiKutinnik ammalu KaujititsiKattaniattunut polesikkunut pilukaijunut ammalu ikKasungitunut (Stelkia, 2020).
3. **Sangijottisinnik ammalu Ikajutsinik Inuit Nunagijanginnik:** Sivukkatiugiamut pigiasittaulutik kamajumut pigiannimit pisimaKattajunut maligatsanik siKumitsigumagiamut ammalu pannanaittauliaKiKattajunut. Tamanna pigiasittaujuk takunnâluajutsak ilukkusinnik ilinganiKatsiatunut ammalu atuniKatsiatunut sittutitsigiamut, KaujimajauKulugit ulapitsainimmik ammalu Kanuittailigiamut (Burkhardt, 2000).
4. **Ilitatsiluni ammalu Ikajutsiluni Inuit Aulatsinimmik Tungavigijaujunut ammalu Maligatsait Piusigijanginnut:** Sangijottisillugit nunalet kamagiamut maligatsanik pitjutaunut ilinganiKajunut namminik piusituKagijaujunut ammalu illigijaujunut.
5. **Pivalliatitsiluni ammalu AtuliaKittisilluni Suliagijauullagijaugialinik Ilukkusiliginimmut Pigunnagiamut Ilinniagatsanik:** Ilinganiattunut maligatsanut suliaKattisangit, ilautigillugit poleset, itluatsaijet, ammalu pannanaitsimavimmi kamajet. Ilinniagatsait sivukkatiKatillugit Inunnut sulitsiaKullugit ammalu atuniKatsiaKullugit (Kaiser-Derrick, 2019).
6. **SakKititsilutik Ilinniagatsanik ilinganiattumut MitautiKattailitsigiamut, Ilukkusiliginimmut ilingatsiatunut, Isumakkut Kaujimatsiatluni kiggatotinik, ammalu kinakkoninginnik ilingajunut Pilukainninut:** Ilonnainut inigijaujunut maligatsaliginimmi, polesikkunit itluatsaivinnut (Nunatsualimâmi Inuit Piniannik Pannaigutik ilingajunut MMIWG).
7. **Angillivallialugit Atugunnagiamut Atjigengitunik SuliagijauKattajunut:** SakKititsilutik asinginnik atuttausonik pannanaittauKattaniangimut, piluattumik Inuit annanut ammalu inosuttunut. Nunalimmit pisimajumit suliatsanik kamagialet isumakkut ânnitausimajunut, sakkulukattaugunnangitunik, ammalu isumakkut Kanuittailigiamut apomautigijauKattajunut ilinganiKatsiatunut ilukkusinnut nâmmasianiattunut (Zinger, 2023).
8. **Kamatsialutillu Nâmmatunik kenaujaKaniattunut ilingajunut Inuit Inulimânut kiggatotinginnik:** Kamagillugit inulimânut summaumangât maligatsanik siKumitsiKattamangâmmik ammalu pannanaittauKattamangâmmik. Tamakkua kiggatotet pivalliataugialet Inutuinnanut angutigiamut nalunaittauluaKattajunut atuttaugiaKajunut nunagijanginnin (PIWC Report).
9. **SakKititsiluni kenaujanik Pivalliatitsigiamut Kanuingitunut, Akikittunik Illunik ammalu Tuavittumik Kimâpvinik:** Ilinganiattumut Inuit annanut ammalu sugusunut pilukattaunut. Kamagillugit illutâgijaugialet pimmagiuvuk atuttaillitsigiamut pilukainnimik ammalu ikajutsiluni utivalliagunnagiamut (PIWC Report).
10. **Pivalliatitsiluni Atuttausonik katitsuigiamut ammalu kamagunnagiamut Kaujigatsanik:** Kiggatuttaunikkut Inuit iluani maligatsaligijiunut. Katitsuilutik ammalu allaKutinnik kinakkoninginnik ilinganiKajunut Kaujigatsanik

nalunaitsigiamut ammalu kamagiamut piusigijauKattajunut atjigettisiKattangitunik attuijunut Inuit nunagijanginnik (Stelkia, 2020).

11. **Kaujimakkulugit**

PannanaitsimavimmetitsiKattangitunik AtuttauKattajunut Maligatsani:

Ikajutsiluni nungutitauKattajunut aulatauKattajunut uKautjigiajiuKattajunut ikilliumititsigiamut pannanaitsimavimmeKattajunut ammalu asinginningâk atuttaugajattunut pannanaitsimavimmelungituk.

12. **Nâmmasiattumik Atugunnagiamut**

Maligatsaligijet kiggatotinginnik:

SakKititsiluni ilukkusinnik nâmmasiattunik ikajotini ammalu uKautjigiagutinnik iluani maligatsaligijinnik ilinganiattumut Inuit immigolingajunut.

13. **Pivalliatitsiluni Inunnut Ilingatsiatunik ammalu Inuktut kiggatotinik:**

Ilinganiattumut tamâgennut siKumitsisimajumut maligatsamik ammalu anigotisimajunut namut aigiamut iluani maligatsaliginimmi. SakKititsiluni angijualunnik ikajutsinimmik ulapitsainimmik ammalu utigiallagunnagiamut iluanut nunalimmut.

14. **Ilitatsiluni ammalu kamagillugit Avatinnejunik Malittausiangitunik maligatsanettunut:**

Atjigijaungitut attuijunut Inuit nunagijanginnik. Kaujimakkulugit avatiliginimmik ilinniagatsanik, sakKijânginnaKullugit, ammalu nunalik Kanuikkunagit.

15. **Pivalliatitsiluni ammalu Kaujimakkulugit Inunnut Ilingaluattunik kinakkutuinnanut Ilinniattuliginimmik ammalu Tusagatsaliugalannimik:**

KaujijaukKuluallugit kinakkoningit ilinganiKajunut pilukainnimik, summat sakKiKattamangât ammalu atuinnaujunut ikajotet atuttausot (Nunatsualimâmi Inuit Piniannet Pannaigutingit ilinganiKajumut MMIWG).

AtuliaKittisinikkut tamakkuninga pikKujalianik, Canada sivuppiagajattut maligatsaligijet piusinginnik ilitatsingituinnatunut taimangasuanit ammalu kajusiutigijaujunut attuijunut maligatsanik atuttauKujauKattajunut tâvatuak suliaKallutik sittutigiattisigiamut taimâlukak piKattaningit maligatsanik, Kaujimajaukkulugit atjigettisigiamut, ulapitsainimmik, ammalu imminik pigumaKattagiamut Inunnut ammalu NunaKakKâsimajuit inunginnut.

AtuliaKittisinikkut tamakkuninga pikKujalianik, Canada sivuppiagajattut maligatsaligijet piusinginnik ilitatsingituinnatunut taimangasuanit ammalu kajusiutigijaujunut attuijunut maligatsanik atuttauKujauKattajunut tâvatuak suliaKallutik sittutigiattisigiamut taimâlukak piKattaningit maligatsanik, Kaujimajaukkulugit atjigettisigiamut, ulapitsainimmik, ammalu imminik pigumaKattagiamut Inunnut ammalu NunaKakKâsimajuit inunginnut.

ATUTTAUSIMAJUT

- Amadahy, Z., & Lawrence, B. (2009). *Indigenous Peoples and the Social Justice Movement: A History of Settler Colonialism in Canada*.
- Arbel, E. (2019). *The Failure of Canadian Courts to Address Indigenous Mass Imprisonment: A Critical Analysis*.
- Barker, B., Alfred, T. A., & Kerr, T. (2015). *Colonialism and Indigenous Health: An Overview*.
- Billson, J. M. (2006). *Inuit Women: Their Powerful Spirit in a Century of Change*.
- Bleau, P., Matheson, K., & Anisman, H. (2022). *The Re-creation of Residential Schools in Modern Child Welfare Systems*.
- Bombay, A., Matheson, K., & Anisman, H. (2014). *Intergenerational Trauma: Convergence of Multiple Processes among First Nations Peoples in Canada*.
- Bracken, D. C., Deane, L., & Morrisette, L. (2009). *Desistance and Social Marginalization: The Case of Canadian Aboriginal Offenders*.
- Burkhardt, S. (2000). *The Impact of Colonization on Inuit Communities*.
- Campbell, K., & Wellman, D. (2020). *The Royal Commission on Aboriginal Peoples: A Case Study in the Exercise of Colonial Power*.
- Canadian Inmates Still Face Isolation Amounting to Torture, Experts Say. (2022).
- Chartrand, L. (1987). *The Erosion of Traditional Knowledge and Practices in Inuit Communities*.
- Coulthard, G. (2014). *Red Skin, White Masks: Rejecting the Colonial Politics of Recognition*.
- Crawford, A. (2014). *Decolonizing the Criminal Justice System: Indigenous Justice in Canada*.
- Coyle, M., & Omstead, B. (2022). *The Use of Structured Intervention Units in Canadian Correctional Institutions*.
- Dorais, L. J. (1997). *Language, Culture, and Identity in Inuit Society*.
- Edmonds, P. (2019). *Colonial Violence and the Making of the Settler State*.
- Editorial Board. (2022). *Indigenous Overrepresentation in the Canadian Prison System*.
- Fanelli, M. (2021). *Forced Relocation and Institutional Deficiencies: The Incarceration of Inuit in Canada*.
- Ferrazzi, P., & Krupa, T. (2016). *Relational and Contextual Approaches to Justice and Healing in Indigenous Communities*.
- Fortier, C., & Wong, E. (2018). *The Role of Colonial Systems and Institutions in Indigenous Dispossession*.
- Gadoua, R. (2010). *Shamanism and Evangelical Missions in Inuit Nunangat*.
- Glennie, E. (2019). *Explorers, Surveyors, and the Colonial Imagination of Inuit as Primitive and Exotic*.
- Gordon, T., & Ram, M. (2016). *Colonial Policies and the Creation of Terra Nullius*.
- Government of Newfoundland and Labrador. (2021). *Report on Child Welfare Services to Indigenous Children, Youth and Families*.
- Great Britain. (1837). *Report from the Select Committee on Aboriginal Tribes*.
- Greenberg, S. (2013). *Social Determinants of Psychological Suffering in the Criminal Justice System*.

- Groarke, L. (2009). *Inuit Legal Principles and the Role of Elders in Upholding the Law*.
- Hanrahan, M., & Dosu, A. (2020). *Environmental Exploitation and Social Injustice in the Canadian Criminal Justice System*.
- Johnston, A. (2018). *The Impact of Residential Schools and Child Welfare Policies on Inuit Families*.
- Justice Canada. (2020). *Statistical Overview of Indigenous Women in Federal Custody*.
- Kaiser-Derrick, E. (2019). *Implicating the System: Judicial Discourses in the Sentencing of Indigenous Women*.
- Kyne, D. (2024). *The Role of Risk Assessments in the Canadian Criminal Justice System*.
- LaForme, H. (2021). *Gladue Reports and Their Impact on Sentencing Indigenous Offenders*.
- Lawson, E. (2020). *The Intersection of Colonial Violence and Indigenous Women's Incarceration*.
- Malakieh, J. (2020). *Statistics on the Incarceration of Indigenous Women and Girls in Canada*.
- McGuire, M. (2023). *The Covert Use of Policy, Law, and Criminalization to Eliminate Indigenous Peoples*.
- McMillan, A. D. (1995). *Native Peoples and Cultures of Canada: An Anthropological Overview*.
- Milward, D., & Parkes, D. (2011). *The Application of Gladue Principles in Serious Offense Cases*.
- Monture, P. (2006). *Race, Gender, and the Failure of Canadian Criminal Justice*.
- Monture-Angus, P. (1996). *Thunder in My Soul: A Mohawk Woman Speaks*.
- National Inquiry into Missing and Murdered Indigenous Women and Girls. (2019). *Reclaiming Power and Place: The Final Report of the National Inquiry into Missing and Murdered Indigenous Women and Girls*.
- Nichols, R. (2020). *The Colonial Origins and Perpetuation of Carceral Power in North America*.
- Office of the Correctional Investigator. (2017). *Annual Report of the Office of the Correctional Investigator*.
- Pate, K. (2018). *Rising Incarceration Rates of Racialized Women*. Canadian Research Institute for the Advancement of Women.
- Payne, E. (2022). *The Role of Government and Military Interests in the Colonization of Inuit Nunangat*.
- PIWC Report. *Pauktuutit Inuit Women of Canada Report on Social Services for Inuit Women*.
- Predko, R. (2022). *Inuit Resistance and the Continued Impact of Colonization*.
- QIA. (2013). *Qikiqtani Inuit Association Report on Forced Relocation and Settlement*.
- Rollo, T. (2018). *The Doctrine of Discovery and Its Persistence in Canadian Legal and Political Systems*.
- Schaepli, L., & Godlewska, C. (2014). *Colonial Ideologies and the Doctrine of Terra Nullius*.
- Schwan, K., & Lightman, N. (2015). *The Exclusion of Inuit from the Indian Act and Its Consequences*.
- Simpson, L. (2017). *As We Have Always Done: Indigenous Freedom Through Radical Resistance*.
- Sapers, H. (2022). *The Impact of Imprisonment on Mental Health: A Critical Analysis*.

- Stefanick, L., & Tait, H. (2024). *Overrepresentation of Indigenous Children in State Care: A Statistical Overview*.
- Stelkia, K. (2020). *Policing and Accountability in Indigenous Communities: A Critical Analysis*.
- Tester, F., & Irniq, P. (2008). *Inuit Resistance and the Struggle for Self-Determination*.
- The Daily. (2021). *Statistical Overview of Incarceration Rates in Canada*.
- The overrepresentation of First Nations children in the Ontario child welfare system. (2022).
- Truth and Reconciliation Commission of Canada. (2015). *Honouring the Truth, Reconciling for the Future: Summary of the Final Report of the Truth and Reconciliation Commission of Canada*.
- Tuhiwai Smith, L. (1999). *Decolonizing Methodologies: Research and Indigenous Peoples*.
- van der Kolk, B. (2014). *The Body Keeps the Score: Brain, Mind, and Body in the Healing of Trauma*.
- Wolfe, P. (2006). *Settler Colonialism and the Elimination of the Native*.
- Wortley, S., & Roswell, A. (2007). *The Relationship Between Indigenous Peoples and State Agents in Canada*.
- Wright, R. (2004). *The Tension and Racism Marking Indigenous-State Relations in Canada*.
- Zinger, I. (2023). *The Overrepresentation of Indigenous Peoples in Structured Intervention Units*.

350 Sparks St. Suite 805
Ottawa, ON K1R 7S8
1-800-667-0749
info@pauktuutit.ca

X @pauktuutit

 pauktuutit

 @pauktuutit

[in. /company/pauktuutit-inuit-women-of-canada/](https://www.linkedin.com/company/pauktuutit-inuit-women-of-canada/)